

PKO BANK POLSKI
SPÓŁKA AKCYJNA

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego
Spółki Akcyjnej za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2007 roku**

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Skonsolidowany raport roczny RS 2007

(zgodnie z § 86 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. – Dz. U. Nr 209, poz. 1744)
(dla banków)

za rok obrotowy 2007 obejmujące okres od 2007-01-01 do 2007-12-31

zawierający skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej

w walucie zł

data przekazania: 2008-04-15

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna		
(pełna nazwa emitenta)		
PKO BP SA		
(skrótowa nazwa emitenta)		
02-515		Warszawa
(kod pocztowy)		(miejscowość)
Puławska		15
(ulica)		(numer)
(22) 521-71-12	521-71-11	
(telefon)	(fax)	(e-mail)
525-000-77-38	016298263	www.pkobp.pl
(NIP)	(REGON)	(www)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	2007	2006	2007	2006
Wynik z tytułu odsetek	4 643 728	3 832 179	1 229 540	982 837
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 335 199	1 866 252	618 301	478 637
Wynik z działalności operacyjnej	3 604 858	2 705 193	954 474	693 799
Zysk (strata) netto roku bieżącego (z uwzględnieniem udziałowców mniejszości)	2 941 392	2 207 449	778 805	566 143
Zysk (strata) netto	2 903 632	2 149 052	768 807	551 166
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	11 920 949	10 078 306	3 328 015	2 630 587
Kapitał własny ogółem	11 979 015	10 180 580	3 344 225	2 657 282
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(9 083 702)	8 554 882	(2 405 132)	2 194 066
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	665 615	(5 324 963)	176 238	(1 365 690)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	3 518 328	(457 369)	931 563	(117 301)
Przepływy pieniężne netto	(4 899 759)	2 772 550	(1 297 331)	711 074
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres	2,90	2,15	0,77	0,55
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres	2,90	2,15	0,77	0,55
Fundusze podstawowe (Tier 1)	8 449 415	6 928 141	2 358 854	1 808 348
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 517 988	-	423 782	-

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5
SKONSOLIDOWANY BILANS	6
ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM	7
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. Informacje ogólne	9
2. Opis przyjętych zasad rachunkowości	13
3. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym	33
4. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	64
5. Działalność powiernicza	65
6. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowych sprzedaży wierzytelności	65
7. Informacje dotyczące segmentów działalności	65
8. Przychody i koszty z tytułu odsetek	70
9. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	71
10. Przychody z tytułu dywidend	71
11. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	71
12. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych/Wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż zaklasyfikowane do pozycji wycenianych przez wynik finansowy	72
13. Wynik z pozycji wymiany	72
14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	73
15. Ogólne koszty administracyjne	73
16. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	74
17. Działalność zaniechana	76
18. Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanych	76
19. Podatek dochodowy	77
20. Zysk przypadający na jedną akcję	79
21. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	79
22. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia z bilansu	79
23. Kasa, środki w Banku Centralnym	80
24. Należności od banków	80
25. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	80
26. Pochodne instrumenty finansowe	82
27. Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	85
28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	87
29. Inwestycyjne papiery wartościowe	88
30. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	91
31. Wartości niematerialne	93
32. Rzeczowe aktywa trwałe	95
33. Inne aktywa	97
34. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	98
35. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	99
36. Zobowiązania wobec innych banków	99
37. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	99
38. Zobowiązania wobec klientów	99
39. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	99

40.	Zobowiązania podporządkowane	100
41.	Pozostałe zobowiązania	101
42.	Rezerwy	101
43.	Świadczenia pracownicze	102
44.	Środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	102
45.	Zobowiązania warunkowe	103
46.	Potencjalne zobowiązania	104
47.	Kapitał zakładowy	106
48.	Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy	106
49.	Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych	106
50.	Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo	108
51.	Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	109
52.	Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostki dominującej	110
53.	Połączenie jednostek gospodarczych	111
54.	Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	113
55.	Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	114

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku i dnia 31 grudnia 2006 roku

	Noty	2007	2006
Przychody z tytułu odsetek	8	6 582 391	5 594 771
Koszty z tytułu odsetek	8	(1 938 663)	(1 762 592)
Wynik z tytułu odsetek		4 643 728	3 832 179
Przychody z tytułu prowizji i opłat	9	3 022 036	2 296 099
Koszty z tytułu prowizji i opłat	9	(686 837)	(429 847)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 335 199	1 866 252
Przychody z tytułu dywidend	10	3 293	3 604
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	11	(74 269)	(90 849)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	12	9 382	50 356
Wynik z pozycji wymiany	13	529 779	544 493
Pozostałe przychody operacyjne	14	657 245	805 656
Pozostałe koszty operacyjne	14	(360 284)	(493 907)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		296 961	311 749
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	16	(56 643)	(651)
Ogólne koszty administracyjne	15	(4 082 572)	(3 811 940)
Wynik z działalności operacyjnej		3 604 858	2 705 193
Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanych	18	4 372	(3 705)
Zysk (strata) brutto		3 609 230	2 701 488
Podatek dochodowy	19	(667 838)	(494 039)
Zysk (strata) netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)		2 941 392	2 207 449
Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych		37 760	58 397
Zysk (strata) netto przypadający na jednostkę dominującą		2 903 632	2 149 052
Zysk na jedną akcję	20		
– podstawowy z zysku za okres		2,90	2,15
– rozwodniony z zysku za okres		2,90	2,15

SKONSOLIDOWANY BILANS

na dzień 31 grudnia 2007 roku i na dzień 31 grudnia 2006 roku

	Noty	31.12.2007	31.12.2006
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	23	4 682 627	4 628 134
Należności od banków	24	5 292 319	13 430 590
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	25	1 202 919	998 635
Pochodne instrumenty finansowe	26	1 556 736	1 199 154
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	27	8 314 444	11 518 705
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	28	76 417 149	58 906 607
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym:	29	5 716 238	6 763 188
Dostępne do sprzedaży		5 716 238	6 763 188
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	30	178 584	180 162
Wartości niematerialne	31	1 183 491	944 028
Rzeczowe aktywa trwałe	32	2 820 103	2 655 041
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	19	187 939	326
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19	72 154	33 454
Inne aktywa	33	943 980	767 683
SUMA AKTYWÓW		108 568 683	102 025 707
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	35	1 279	1 387
Zobowiązania wobec innych banków	36	4 703 114	4 351 608
Pochodne instrumenty finansowe	26	1 279 925	1 097 806
Zobowiązania wobec klientów	38	86 610 593	83 507 175
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	39	178 860	43 722
Zobowiązania podporządkowane	40	1 614 885	-
Pozostałe zobowiązania	41	1 732 333	2 220 347
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	19	9 932	170 960
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	19	4 446	23 922
Rezerwy	42	454 301	428 200
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		96 589 668	91 845 127
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	47	1 000 000	1 000 000
Pozostałe kapitały	48	8 137 270	7 109 697
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(47 761)	(13 672)
Niepodzielony wynik finansowy	48	(72 192)	(166 771)
Wynik roku bieżącego		2 903 632	2 149 052
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		11 920 949	10 078 306
Kapitały mniejszości		58 066	102 274
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		11 979 015	10 180 580
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		108 568 683	102 025 707

ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku i dnia 31 grudnia 2006 roku

Przypisane akcjonariuszom jednostki dominującej											
2007	Pozostałe kapitały					Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Zysk (strata) netto	Razem	Kapitały mniejszości	Kapitał własny ogółem
	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe						
1 stycznia 2007 roku	1 000 000	4 529 920	3 834	1 070 000	1 505 943	(13 672)	(166 771)	2 149 052	10 078 306	102 274	10 180 580
Zmiana wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży pomniejszona o podatek odroczony	-	-	(46 900)	-	-	-	-	-	(46 900)	-	(46 900)
Zmiana różnic kursowych	-	-	-	-	-	(34 089)	-	-	(34 089)	-	(34 089)
Zyski/straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, razem	-	-	(46 900)	-	-	(34 089)	-	-	(80 989)	-	(80 989)
Zysk (strata) netto okresu	-	-	-	-	-	-	-	2 903 632	2 903 632	-	2 903 632
Zyski/straty za okres, razem	-	-	(46 900)	-	-	(34 089)	-	2 903 632	2 822 643	-	2 822 643
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	2 149 052	(2 149 052)	-	-	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 062 391	-	-	12 082	-	(1 074 473)	-	-	-	-
Podział zysku z przeznaczeniem na dywidendę	-	-	-	-	-	-	(980 000)	-	(980 000)	-	(980 000)
Zmiana kapitałów mniejszości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(44 208)	(44 208)
31 grudnia 2007 roku	1 000 000	5 592 311	(43 066)	1 070 000	1 518 025	(47 761)	(72 192)	2 903 632	11 920 949	58 066	11 979 015

Przypisane akcjonariuszom jednostki dominującej											
2006	Pozostałe kapitały					Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Zysk (strata) netto	Razem	Kapitały mniejszości	Kapitał własny ogółem
	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe						
1 stycznia 2006 roku	1 000 000	3 297 396	(4 054)	1 000 000	1 500 821	(4 082)	206 305	1 734 820	8 731 206	43 784	8 774 990
Zmiana wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży pomniejszona o podatek odroczony	-	-	7 888	-	-	-	-	-	7 888	-	7 888
Zmiana różnic kursowych	-	-	-	-	-	(9 590)	-	-	(9 590)	-	(9 590)
Zyski/straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, razem	-	-	7 888	-	-	(9 590)	-	-	(1 702)	-	(1 702)
Zysk (strata) netto okresu	-	-	-	-	-	-	-	2 149 052	2 149 052	-	2 149 052
Zyski/straty za okres, razem	-	-	7 888	-	-	(9 590)	-	2 149 052	2 147 350	-	2 147 350
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	1 734 820	(1 734 820)	-	-	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 232 524	-	70 000	5 122	-	(1 307 896)	-	(250)	-	(250)
Podział zysku z przeznaczeniem na dywidendę	-	-	-	-	-	-	(800 000)	-	(800 000)	-	(800 000)
Zmiana kapitałów mniejszości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58 490	58 490
31 grudnia 2006 roku	1 000 000	4 529 920	3 834	1 070 000	1 505 943	(13 672)	(166 771)	2 149 052	10 078 306	102 274	10 180 580

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku

	Nota	2007	2006
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) netto		2 903 632	2 149 052
Korekty razem:		(11 987 334)	6 405 830
Zyski/straty udziałowców mniejszościowych		37 760	58 397
Amortyzacja		380 570	317 911
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	49	(72 004)	(23 798)
Odsetki i dywidendy	49	(207 290)	(261 439)
Zmiana stanu należności od banków	49	3 184 072	1 273 901
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz pozostałych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej		2 999 977	8 393 346
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		(357 582)	(61 927)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	49	(17 480 950)	(11 491 259)
Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		(38 700)	(4 353)
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(363 910)	(63 141)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	49	(2 297 830)	1 974 089
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie) oraz pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej		182 119	(159 578)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	49	2 810 667	6 707 791
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		135 138	(24 748)
Zmiana stanu rezerw	49	(12 189)	(512 081)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	49	(447 308)	360 543
Zapłacony podatek dochodowy		(878 148)	(782 023)
Bieżące obciążenie podatkowe		717 120	516 217
Inne korekty	49	(278 846)	187 982
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(9 083 702)	8 554 882
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		6 610 995	80 486
Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych		6 410	-
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		6 513 022	-
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		85 296	2 502
Zbycie aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5		-	74 380
Inne wpływy inwestycyjne		6 267	3 604
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(5 945 380)	(5 405 449)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(175 177)	(87 689)
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych		-	(44 371)
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych		(5 000)	(4 248)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(5 025 179)	(4 654 113)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(740 024)	(615 028)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		665 615	(5 324 963)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		1 597 374	-
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej		(980 000)	(800 000)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom mniejszościowym		(16 250)	-
Zaciągnięcie / spłata zobowiązań długoterminowych		2 917 204	342 631
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		3 518 328	(457 369)
Przepływy pieniężne netto		(4 899 759)	2 772 550
Środki pieniężne na początek okresu		14 163 158	11 390 608
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	49	9 263 399	14 163 158
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	34	8 120	5 487

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO na dzień 31 grudnia 2007 roku

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski SA („Grupa PKO BP SA”, „Grupa Kapitałowa PKO BP SA”, „Grupa”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku oraz zawiera dane porównywalne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO BP SA”, „jednostka dominująca”, „Bank”).

Jednostka dominująca została utworzona w 1919 roku jako Pocztowa Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku jednostka dominująca rozpoczęła działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został wpisany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy wynosi 1 000 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 31 grudnia 2007 roku</i>				
Skarb Państwa	514 935 409	51,49	1 zł	51,49
Pozostali	485 064 591	48,51	1 zł	48,51
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2006 roku</i>				
Skarb Państwa	514 959 296	51,50	1 zł	51,50
Pozostali	485 040 704	48,50	1 zł	48,50
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Banku

PKO BP SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym, obsługującym, osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO BP SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach. Bank poprzez Centrum Bankowości Zagranicznej w Warszawie prowadzi działalność w Wielkiej Brytanii.

Ponadto poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi również działalność leasingową, deweloperską oraz świadczy inne usługi finansowe. Zakres działalności poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy został przedstawiony w niniejszej nocie w tabeli „Skład Grupy”.

Grupa prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez spółki zależne KREDOBANK SA i UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. na terenie Ukrainy.

Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO BP SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2007 roku.

Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA dotychczasowej działalności.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu oraz Rady Nadzorczej jednostki dominującej Grupy Kapitałowej

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2007 roku:

• Rafał Juszcak	Prezesa Zarządu
• Berenika Duda-Uhryn	Wiceprezes Zarządu
• Robert Działak	Wiceprezes Zarządu
• Mariusz Klimczak	Wiceprezes Zarządu
• Wojciech Kwiatkowski	Wiceprezes Zarządu
• Aldona Michalak	Wiceprezes Zarządu
• Adam Skowroński	Wiceprezes Zarządu
• Stefan Świątkowski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2007 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

Z dniem 10 stycznia 2007 roku Sławomir Skrzypek złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu w związku z powołaniem na Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

W dniu 10 stycznia 2007 roku Rada Nadzorcza Banku delegowała Marka Głuchowskiego Przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu na okres do dnia 23 stycznia 2007 roku. W związku z niepowołaniem w okresie od dnia 24 stycznia 2007 roku do dnia 26 stycznia 2007 roku w skład Zarządu Banku kandydata do pełnienia obowiązków Prezesa Zarządu Banku, Rada Nadzorcza delegowała Marka Głuchowskiego do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PKO BP SA od dnia 27 stycznia 2007 roku do dnia 10 kwietnia 2007 roku.

Z dniem 31 stycznia 2007 roku Jacek Obłąkowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 22 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza powołała:

- Roberta Działaka do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 23 lutego 2007 roku,
- Stefana Świątkowskiego do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 maja 2007 roku.

Z dniem 13 marca 2007 roku Zdzisław Sokal złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku.

W dniu 2 kwietnia 2007 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA:

- delegowała Marka Głuchowskiego, Przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych dotyczących działalności Zarządu Banku w zakresie prowadzenia spraw PKO BP SA od dnia 11 kwietnia 2007 roku,
- powierzyła z dniem 11 kwietnia 2007 roku Rafałowi Juszcakowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO BP SA do czasu wyboru Prezesa Zarządu Banku,
- delegowała Adama Skowrońskiego, Członka Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności Wiceprezesa Zarządu Banku od dnia 11 kwietnia 2007 roku do dnia 30 kwietnia 2007 roku.

W dniu 20 czerwca 2007 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA powierzyła Rafałowi Juszcakowi Wiceprezesowi Zarządu Banku pełnienie funkcji Prezesa zarządu Banku. Ponadto Rada Nadzorcza PKO BP SA podjęła uchwały powołując:

- Aldonę Michalak do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 lipca 2007 roku,
- Mariusz Klimczaka do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 15 lipca 2007 roku,
- Adama Skowrońskiego do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 23 lipca 2007 roku,
- Berenikę Dudę-Uhryn do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 10 września 2007 roku.

W dniu 8 sierpnia 2007 roku Komisja Nadzoru Bankowego wyraziła zgodę na powołanie Rafała Juszcaka na stanowisko Prezesa Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej.

Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2007 roku:

• Marek Głuchowski	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Urszula Pałaszek	Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej
• Tomasz Siemiątkowski	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Maciej Czapiewski	Członek Rady Nadzorczej
• Jerzy Michałowski	Członek Rady Nadzorczej
• Agnieszka Winnik-Kalemba	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2007 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku:

Z dniem 31 stycznia 2007 roku Jerzy Osiatyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku.

Z dniem 19 marca 2007 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy powołało Macieja Czapiewskiego w skład Rady Nadzorczej Banku.

W dniu 20 lipca 2007 roku Adam Skowroński złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO BP SA z dniem 22 lipca 2007 roku w związku z powołaniem do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu PKO BP SA z dniem 23 lipca 2007 roku.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej po dniu 31 grudnia 2007 roku zostały zaprezentowane w Nocie 55 (Zdarzenia następujące po dniu bilansowym).

Skład Grupy

W skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA wchodzi następujące podmioty:

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Grupa Kapitałowa PKO BP SA					
Podmiot dominujący					
1	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna				
Podmioty zależne bezpośrednio					
2	Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Warszawa	Zarządzanie funduszem emerytalnym	100,00	100,00
3	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Warszawa	Zarządzanie i eksploatacja Centrum Finansowego Puławska	100,00	100,00
4	PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność developerska	100,00	100,00
5	Inteligo Financial Services SA	Warszawa	Usługi w zakresie technicznej obsługi bankowości internetowej	100,00	100,00
6	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Warszawa	Usługi w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych	100,00	100,00
7	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	100,00
8	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	Pośrednictwo finansowe w zakresie obrotu akcjami i udziałami	100,00	100,00
9	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	75,00	75,00
10	KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	Usługi finansowe	98,182	69,933
Podmioty zależne pośrednio					
Podmiot zależny od PTE BANKOWY SA					
11	Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
Podmioty zależne od PKO Inwestycje Sp. z o.o.					
12	POMERANKA Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
13	Wilanów Investments Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
14	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	Działalność deweloperska	55,00	55,00
15	Fort Mokotów Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	51,00	51,00
16	ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.	Międzyzdroje	Działalność deweloperska	100,00	-
Podmioty zależne od Bankowego Funduszu Leasingowego SA					
17	Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	-
18	BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	-

Pozostałe jednostki podporządkowane ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Podmioty współzależne

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Podmioty współzależne bezpośrednio					
1	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	49,43	49,43
2	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	Budowa i eksploatacja hotelu	41,44	41,44
Podmioty współzależne pośrednio					
Podmioty zależne od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (współzależne pośrednio od PKO BP SA)					
3	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
4	Kamienica Morska Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
5	Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
6	Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00

Podmioty stowarzyszone

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Podmioty stowarzyszone bezpośrednio					
1	Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	Usługi finansowe	25,0001	25,0001
2	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica	Budowa i eksploatacja kolejki gondolowej	37,53	37,53
3	Ekogips SA – w upadłości	Warszawa	Produkcja elementów budowlanych	60,26	60,26
4	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Poręczenia prawa cywilnego i wekslowego	33,33	33,33
5	Agencja Inwestycyjna CORP SA	Warszawa	Zarządzanie nieruchomościami biurowymi	22,31	22,31
Podmioty stowarzyszone pośrednio					
Podmioty stowarzyszone Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA					
6	FINDER SA*	Warszawa	Świadczenie usług lokalizacji pojazdów oraz zarządzanie flotą pojazdów	46,43	46,43
7	INTER FINANCE Polska Sp. z o.o.**	Suchy Las k/Poznania	Inwestowanie w branżę pośrednictwa finansowego na rynku ukraińskim	-	45,00

* do dnia 2 stycznia 2007 roku - FINDER Sp. z o.o.

Informacje na temat zmian udziału w kapitale podmiotów zależnych zostały zamieszczone w Nocie 53 „Połączenie jednostek gospodarczych”.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 8 kwietnia 2008 roku.

2. Opis przyjętych zasad rachunkowości

Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o zgodności sprawozdania finansowego ze standardami rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku.

W chwili obecnej, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF oraz standardami MSSF przyjętymi przez Unię Europejską.

Zmiany zasad rachunkowości

Poniżej zostały przedstawione nowe lub zmienione regulacje MSSF oraz nowe interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF), które Grupa zastosowała w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku. Ich zastosowanie, oprócz kilku dodatkowych ujawnień, nie miało wpływu na sprawozdanie finansowe.

MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych – ujawnienia dotyczące kapitału

Grupa zastosowała zmienione regulacje MSR 1. Zasady zarządzania kapitałem zostały zaprezentowane w nocie 3 *Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym*.

MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena

Grupa zastosowała MSSF 7. Najistotniejsze zaminy zostały wprowadzone do noty 3 *Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym*.

KIMSF 7 Zastosowanie metody przekształcenia w ramach MSR 29 „Sprawozdawczość w warunkach hiperinflacji”

Zastosowanie tej interpretacji nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

KIMSF 8 Zakres MSSF 2

Grupa zastosowała interpretację KIMSF 8. Efektem są zmiany niektórych zapisów zasad (polityki) rachunkowości. Grupa przejrzała transakcje, w ramach których zostały wydane akcje (lub Grupa poniosła zobowiązanie oparte na wartości instrumentów kapitałowych) jako zapłata za otrzymane dobra lub usługi i stwierdziła, że nie wystąpiły transakcje, które wymagałyby zmienionego ujęcia w związku z zastosowaniem interpretacji KIMSF 8.

KIMSF 9 Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych.

Grupa zastosowała interpretację KIMSF 9. Interpretacja ta stwierdza, że oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest możliwa jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne. Zastosowanie tej interpretacji nie spowodowało istotnych zmian w ujmowaniu wbudowanych instrumentów posiadanych przez Grupę.

KIMSF 10 Śródroczna sprawozdawczość finansowa a utrata wartości

Grupa zastosowała interpretację KIMSF 10. Interpretacja stwierdza, że jednostka nie może odwracać utraty wartości rozpoznanej w okresie śródrocznym dotyczącej wartości firmy lub inwestycji w instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży. Zastosowanie tej interpretacji nie spowodowało zmian wpływających na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 8 *Segmenty operacyjne* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 stycznia 2009 roku),
- MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 stycznia 2009 roku),
- Interpretacja KIMSF 11 MSSF 2 *Wydanie akcji w ramach Grupy i transakcje w nabytych akcjach własnych* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 marca 2007 roku),
- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 stycznia 2008 roku),
- Interpretacja KIMSF 13 *Programy lojalnościowe* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 lipca 2008 roku),
- Interpretacja KIMSF 14 MSR 19 *Ograniczenia w rozpoznawaniu aktywów programów określonych świadczeń pracowniczych, wymogi minimalnego finansowania i ich interakcje* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po dniu 1 stycznia 2008 roku),
- MSSF 3 *Połączenie jednostek gospodarczych* (zmieniony w styczniu 2008 roku - ma zastosowania dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2009 roku),

- MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe* (zmieniony w styczniu 2008 roku – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2009 roku),
- MSSF 2 *Płatności w formie akcji: warunki nabywania uprawnień i anulowanie* (zmieniony w styczniu 2008 roku – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- Zmiany do MSR 32 i MSR 1: *Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży po wartości godziwej* (zmiany wprowadzone w lutym 2008 roku – mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku).

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości. Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania).

Podmioty zależne od PKO BP SA z siedzibą w Polsce w 2007 roku prowadziły swoje księgi rachunkowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej za wyjątkiem spółek Fort Mokotów Sp. z o.o. oraz ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o., które prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Jednostki zagraniczne Grupy prowadzą swoje księgi zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi. Skonsolidowane finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy, w tym KREDOBANKU SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność.

Walutą sprawozdawczą niniejszych skonsolidowanych sprawozdań finansowych jest złoty polski. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o., jest złoty polski. Walutą funkcjonalną KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. jest hrywna ukraińska.

Grupa jako kurs zamknięcia, stosowany do przeliczenia aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych na dzień bilansowy przyjmuje kurs średni NBP obowiązujący na ten dzień.

Podstawowe zasady i metody rachunkowości, stosowane przez Grupę Kapitałową PKO BP SA

W sprawozdaniu zastosowano zasadę kosztu historycznego, z wyjątkiem zasad wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów pochodnych, które wyceniane są do wartości godziwej.

Podstawowe zasady i metody rachunkowości, stosowane przez Grupę:

a) Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe PKO BP SA oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone za rok zakończony 31 grudnia 2007 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne, wprowadza się korekty konsolidacyjne.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego jednostki dominującej oraz sprawozdań finansowych następujących jednostek zależnych:

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku:

- Grupa Kapitałowa Bankowego Funduszu Leasingowego SA,
- Grupa Kapitałowa Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego BANKOWY SA,
- Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.,
- Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych „eService” SA,
- Inteligo Financial Services SA,
- KREDOBANK SA,
- Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA ,
- Grupa Kapitałowa PKO Inwestycje Sp. z o.o.,
- PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku:

- Bankowy Fundusz Leasingowy SA,
- Grupa Kapitałowa Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego BANKOWY SA,
- Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.,
- Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych „eService” SA,
- Inteligo Financial Services SA,
- KREDOBANK SA,
- Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA,
- Grupa Kapitałowa PKO Inwestycje Sp. z o.o.
- PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji bilansu, rachunku zysków i strat spółek zależnych i Banku w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych został sporządzony na podstawie skonsolidowanego bilansu i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Wyłączeniu podlegają w całości:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- 5) wzajemne przepływy w rachunku przepływów pieniężnych.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania kontroli.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wyniki jednostek zależnych za tę część okresu objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała kontrolę.

b) Zakup/sprzedaż udziałów mniejszości

W przypadku zwiększenia/zmniejszenia udziału w aktywach netto kontrolowanej jednostki zależnej, nadwyżka kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w aktywach netto kontrolowanej jednostki zależnej, jest prezentowana jako wartość firmy. Test na utratę wartości firmy przeprowadzany jest raz do roku.

c) Dokonywanie szacunków

Grupa podczas sporządzania sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe oraz ujętą w nim informację dodatkową.

Na każdy dzień bilansowy dokonane szacunki i założenia odzwierciedlają istniejące warunki, np. ceny rynkowe, stopy procentowe, kursy wymiany walut, itp. Pomimo faktu, że szacunki te opierają się na jak najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmie, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Grupa wykazuje rodzaj oraz wielkość zmiany wartości szacunkowych, jeśli zmiana ta wywołuje istotne skutki w okresie bieżącym lub jeśli przewiduje się takie skutki w okresach przyszłych.

Szacunki i założenia, które Grupa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na dzień bilansowy.

Dokonywane przez Grupę szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, w przypadku, gdy korekty dotyczą tylko tego danego okresu. Jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak również na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Główne założenia dotyczące przyszłości, przyjęte przy dokonywaniu szacunków przez Grupę dotyczą przede wszystkim następujących obszarów:

• Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia czy wystąpiły obiektywne przesłanki wskazujące na utratę wartości składnika grupy aktywów finansowych. Poprzez przesłanki utraty wartości rozumie się zdarzenia lub grupy zdarzeń, które miały miejsce po dacie początkowego ujęcia składnika/grupy aktywów, a które wskazują, iż mogło nastąpić obniżenie, przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub grupy aktywów. W momencie rozpoznania przesłanek utraty wartości dokonuje się oszacowania odpisów z tytułu utraty wartości.

Grupa przyjmuje trzy podejścia do oszacowania utraty wartości:

- 1) dla kredytów, dla których stwierdzono przesłankę wskazującą na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, a które zostały uznane za indywidualnie znaczące, oszacowanie utraty wartości odbywa się na podstawie analizy przyszłych przepływów pieniężnych prognozowanych dla każdego składnika aktywów;
- 2) dla kredytów, dla których stwierdzono przesłankę wskazującą na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, a które nie zostały uznane za indywidualnie znaczące, oszacowanie utraty wartości odbywa się na poziomie wyodrębnionych klas ekspozycji, na podstawie oczekiwanych średnich przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne portfele kredytów;
- 3) dla kredytów, dla których nie stwierdzono przesłanek wskazujących na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, ale dla których stwierdzono przesłanki wskazujące na

możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat, odpisy są szacowane na podstawie oczekiwanego okresu ujawniania strat, prawdopodobieństwa ujawnienia strat oraz oczekiwanej straty w momencie ujawnienia.

Grupa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

- **Utrata wartości inwestycji w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych**

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

- **Utrata wartości innych aktywów trwałych**

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej oraz oszacowania wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Oszacowanie tych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

- **Utrata wartości firmy**

Wartość firmy jest ujmowana według ceny nabycia stanowiącą nadwyżkę kosztów przejęcia kontroli nad jednostką gospodarczą nad udziałem jednostki dominującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy, wykazywana jest według ceny nabycia, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się corocznie.

Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalną wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności, wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do wartości bilansowej sprzedanej części działalności. Wartość firmy sprzedana w takich okolicznościach jest wyceniana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości pozostałej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

- **Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży**

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży, przyjmowane są również

założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

- **Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe**

Rezerwa na odprawy emerytalne, odprawy rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej na dzień bilansowy przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne a w szczególności Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, obowiązujący w Banku. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych z uwzględnieniem wymogów Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, a w szczególności MSR 19. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody i odprawy emerytalne, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

- **Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych**

Szacując długość okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są m.in.:

- 1) dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywności wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych,
- 3) okres sprawowania kontroli nad składnikiem aktywów oraz prawne i inne ograniczenia okresu użytkowania,
- 4) zależność okresu użytkowania składników aktywów od okresu użytkowania innych aktywów,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych, bądź też w sytuacji, kiedy szacowany okres użytkowania jest krótszy, przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

d) Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy, wykazywane według wartości nominalnej.

e) Aktywa finansowe

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny, odnoszonym do rachunku zysków i strat; aktywa finansowe dostępne do sprzedaży; kredyty, pożyczki i inne należności; aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności.

Grupa decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

- **Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny, odnoszonym do rachunku zysków i strat**

W ramach tej kategorii Grupa wyróżnia: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe zaklasyfikowane w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, gdyż pozycje te są zarządzane portfelowo, w oparciu

o wycenę do wartości godziwej, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem i strategią inwestycyjną podmiotu dominującego.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu stanowią: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii, w momencie udzielenia – z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Do tej kategorii kwalifikowane są także instrumenty pochodne.

Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe, zarządzane przez Dom Maklerski PKO BP SA, zakwalifikowane są do kategorii aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny, odnoszonym do rachunku zysków i strat, ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów kapitałowych, dla których istnieje aktywny rynek - według wartości rynkowej,
- 2) dla instrumentów kapitałowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, jako cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a dniem bilansowym nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość.

Instrumenty dłużne

Dłużne instrumenty zakwalifikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, która ustalona jest w następujący sposób:

- 1) dla dłużnych instrumentów, dla których istnieje aktywny rynek - według ceny rynkowej,
- 2) dla dłużnych instrumentów, dla których nie istnieje aktywny rynek - według innej wartości uznanej za wartość godziwą ustaloną:
 - a) metodą wartości aktywa referencyjnego,
 - b) metodą krzywej dochodowości na podstawie rynkowych kwotowań stóp procentowych,
 - c) jako cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji, a dniem bilansowym nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość.

Skutki zmiany wartości godziwej zaliczane są odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Przychody z odsetek związane z tymi instrumentami ustala się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, jak również wszelkie odpisy dyskonta, premii, które wykazywane są w rachunku zysków i strat odpowiednio w pozycjach: przychody z tytułu odsetek i koszty z tytułu odsetek.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w dniu zawarcia transakcji w wartości godziwej a następnie na datę bilansową wyceniane do wartości godziwej. W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający dzień bilansowy (dla transakcji zawartych w danym okresie bilansowym ceny nabycia lub sprzedaży instrumentu), Bank zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany (dla transakcji FX swap, FX forward oraz transakcje CIRS) w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany. Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania. Pozycje pozabilansowe wyrażone w walutach obcych podlegają przeszacowaniu na koniec każdego dnia według średniego kursu NBP.

Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa, pomniejszona o koszty związane z przeprowadzeniem transakcji. W pozostałych przypadkach jest to wartość określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku.

Wbudowane instrumenty pochodne

W Grupie występują wbudowane instrumenty pochodne, które stanowią składniki zawartych umów zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym, a całość lub część przepływów pieniężnych związanych z takimi umowami zmienia się w sposób podobny do tego, jaki powodowałby samodzielny instrument pochodny. Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny, dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- 4) możliwe jest wiarygodne ustalenie wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”, odnoszony do rachunku zysku i strat.

Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa, pomniejszona o koszty związane z przeprowadzeniem transakcji. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pobrano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości.

• **Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży**

Są to aktywa finansowe, dla których okres utrzymywania nie jest określony a nie zostały zaklasyfikowane ani do portfela aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności. W skład portfela wchodzi: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz pożyczki i należności nieuwzględnione w pozostałych kategoriach. Odsetki od aktywów dostępnych do sprzedaży nalicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w rachunku zysków i strat w przychodach odsetkowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do wyceny według zamortyzowanego kosztu odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia trwałej utraty wartości wskazanego składnika aktywów, zaklasyfikowanego do portfela dostępnego do sprzedaży, wcześniej ujęte zwiększenia wartości z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie trwałej utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat w odniesieniu do instrumentów kapitałowych tj. wszelkie późniejsze wzrosty wartości godziwej ujmują się w kapitale z aktualizacji wyceny. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży, wykazane są według wartości godziwej ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów kapitałowych, dla których istnieje aktywny rynek - według wartości rynkowej,
- 2) dla instrumentów kapitałowych, dla których nie istnieje aktywny rynek:
 - a) jako otrzymana bieżąca oferta kupna,
 - b) w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi.

W przypadku braku możliwości ustalenia wartości godziwej instrumenty kapitałowe wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości.

Skutki zmiany wartości godziwej instrumentów kapitałowych zakwalifikowanych do papierów dostępnych do sprzedaży odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Instrumenty dłużne

Instrumenty dłużne zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży, wykazane są według wartości godziwej ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów dłużnych, dla których istnieje aktywny rynek - według ceny rynkowej,
- 2) dla instrumentów dłużnych, dla których nie istnieje aktywny rynek - według innej wartości uznanej za wartość godziwą ustalonej:
 - a) metodą wartości aktywa referencyjnego,
 - b) metodą krzywej dochodowości na podstawie rynkowych kwotowań stóp procentowych, skorygowaną o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji.

Skutki zmiany wartości godziwej w odniesieniu do wartości bilansowej instrumentu, ustalonej według zamortyzowanego kosztu, odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, które ujmowane są w rachunku zysków i strat. Przychody z odsetek oraz dyskonta z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, Bank zalicza do przychodów odsetkowych, zysk lub strata odnoszona na kapitał z aktualizacji wyceny stanowi różnicę pomiędzy ustaloną na dzień bilansowy wartością godziwą i wartością tych aktywów według zamortyzowanego kosztu.

• **Kredyty, pożyczki i inne należności**

Do kategorii pożyczek i należności zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do tej kategorii zaliczane są kredyty, pożyczki i inne należności nabyte i udzielone. Kredyty, pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

Zamortyzowany koszt stanowi wartość, w jakiej kredyt lub pożyczka zostały wycenione w momencie początkowego ujęcia, pomniejszona o spłaty kwoty kapitału oraz powiększona lub pomniejszona o umorzenia wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszona o odpisy z tytułu utraty wartości. Do wyceny według amortyzowanego kosztu stosuje się efektywną stopę procentową – stopę, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiącą wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów za dany okres; ustalenie tej stopy obejmuje opłaty otrzymywane przez Grupę, które wpływają na charakterystykę finansową instrumentu. Prowizje, opłaty i koszty transakcji, stanowiące integralny element efektywnego zwrotu z kredytu lub pożyczki korygują ich wartość bilansową i są uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

Kredyty i pożyczki o nieustalonych harmonogramach płatności wycenia się według wartości nominalnej, powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu świadczenia przez Grupę kontrahentom usług wycenia się według wartości nominalnej powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszonej o odpisy aktualizujące ich wartość.

Należności objęte ugodą wycenia się według wartości nominalnej, powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszone o odpisy z tytułu utraty wartości.

- **Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności**

Są to aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe zaliczone do tej kategorii wycenia się według amortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie amortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej jest ujmowane w rachunku zysków i strat w przychodach odsetkowych.

Instrumenty dłużne kwotowane na aktywnym rynku, utrzymywane do terminu zapadalności, wykazane są według ceny nabycia, skorygowanej o naliczone, metodą efektywnej stopy procentowej odsetki, dyskonto, premię, z uwzględnieniem odpowiednio odpisów z tytułu trwałej utraty ich wartości.

f) Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych, pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

g) Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back, buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

h) Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do sytuacji, w których można stwierdzić, iż nastąpiła utrata wartości, Grupa zalicza się w szczególności:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika.
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągальności, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Grupa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszeregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Grupa dokonuje podziału należności kredytowych i leasingowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa jest poddawana testowi na utratę wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności, należności z tytułu leasingu finansowego lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez odpisy aktualizujące, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszonego o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia, wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

W przypadku wystąpienia utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do kategorii dostępnych do sprzedaży, kwota odpisu z tytułu utraty wartości tego instrumentu, ujmowana jest w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością przeniesienia skutków jego wyceny poprzednio odniesionej na kapitał z aktualizacji wyceny. Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nienotowanych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

Nie dokonuje się odpisów z tytułu utraty wartości w odniesieniu do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

i) Wyłączenie z bilansu instrumentów finansowych

Instrument finansowy zostaje usunięty z bilansu, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub, kiedy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy. Przenosząc składniki aktywów finansowych, Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,
- 2) jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- 3) jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Grupy do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Najczęściej Grupa wyłącza z bilansu kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie z bilansu kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

j) Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne wykazywane są na dzień bilansowy według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości. Metodę tę stosuje się również w odniesieniu do nieruchomości objętych

aktualizacją wyceny, przeprowadzoną w 1995 roku, które na moment przejścia na MSSF wycenione zostały do wartości godziwej. Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu, metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Przyjęte okresy i stawki amortyzacyjne podlegają okresowej weryfikacji. Jeśli zaistniały zdarzenia bądź zaszyły zmiany wskazujące na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem utraty wartości. Odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości odnoszone są bezpośrednio do rachunku zysku i strat jako koszt danego okresu. Nie amortyzuje się rzeczowych aktywów trwałych (gruntów) oraz wartości niematerialnych bez określonego okresu użytkowania, natomiast dokonuje się, corocznego testu na utratę wartości.

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty), w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub, gdy każda z nich dostarcza Grupie korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku, amortyzowana jest odrębnie.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie, nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla wartości niematerialnych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba, że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika, aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej PKO BP SA:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu	od 2 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 2 do 10 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 3 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 5 lat

Wartości niematerialne	Okresy
Licencje na programy komputerowe	od 2 do 10 lat
Prawa autorskie, w tym prawa do programów komputerowych	od 2 do 5 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 5 lat

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia, stanowiącej, nadwyżkę kosztów przejęcia kontroli nad jednostką gospodarczą nad udziałem jednostki dominującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia, pomniejszona o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się corocznie.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i współzależnych jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne”.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków, wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalną wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności, wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do wartości bilansowej sprzedanej części działalności. Wartość firmy, sprzedana w takich okolicznościach, jest wyceniana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości pozostałej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

k) Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia, (czyli pomniejszane o amortyzację oraz odpisy z tytułu utraty wartości). Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

l) Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży, klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany na sprzedaż po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

m) Udziały w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych wyceniane metodą praw własności

Metoda praw własności polega na wycenie akcji i udziałów w innych jednostkach według wartości udziału Grupy w aktywach netto danej jednostki. Wartość inwestycji Grupy w aktywach netto jednostki współzależnej lub stowarzyszonej, w tym niepodlegającą amortyzacji wartość firmy powstała w ramach transakcji ich nabycia, poddawana jest testowi na utratę wartości, dokonywanemu przynajmniej raz w roku.

Jeżeli udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub współzależnej jest równy lub przewyższa jej wartość bilansową, wartość inwestycji wykazuje się w wartości zerowej, a dalsza strata (poniżej wartości bilansowej równej zero) wykazywana jest w wysokości, w jakiej Grupa zobowiązała się lub dokonała płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej lub współzależnej w celu wypełnienia obowiązków (zobowiązań) tej jednostki, które Grupa gwarantowała, lub, co do wypełnienia, których w inny sposób się zobowiązała.

n) Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych i wynik z pozycji wymiany

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu NBP, obowiązującego na dzień bilansowy. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

o) Kursy waluty przyjęte przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2007 roku dla euro przyjęto kurs 3,5820 PLN/EUR, będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, obowiązującym na dzień bilansowy, natomiast do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2006 roku na euro przyjęto kurs 3,8312 PLN/EUR będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski obowiązującym na dzień bilansowy.

Główne pozycje rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku przeliczono na euro według kursu 3,7768 PLN/EUR stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego sprawozdaniem finansowym. Natomiast dane finansowe dotyczące rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku przeliczono na euro według kursu 3,8991 PLN/EUR stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego porównywalnymi danymi finansowymi.

EUR	2007	2006
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	3,5820	3,8312
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	3,7768	3,8991
Najwyższy kurs w okresie	3,9385	4,1065*
Najniższy kurs w okresie	3,5699	3,7565*

* zmiana prezentacji – najwyższy i najniższy kurs ze średnich kursów ogłaszanych przez NBP w ciągu roku

Do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2007 roku dla hrywny przyjęto kurs 0,4814 PLN/UAH będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, obowiązującym na dzień bilansowy, natomiast do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2006 roku na hrywny przyjęto kurs 0,5760 PLN/UAH będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, obowiązującym na dzień bilansowy.

Główne pozycje rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku przeliczono na hrywny według kursu 0,5456 PLN/UAH stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego sprawozdaniem finansowym. Natomiast dane finansowe dotyczące rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku przeliczono na hrywny według kursu 0,6129 PLN/UAH, stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego porównywalnymi danymi finansowymi.

UAH	2007	2006
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,4814	0,5760
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,5456	0,6129
Najwyższy kurs w okresie	0,6018	0,6529*
Najniższy kurs w okresie	0,4797	0,5663*

* zmiana prezentacji – najwyższy i najniższy kurs ze średnich kursów ogłaszanych przez NBP w ciągu roku

p) Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w bilansie, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone, ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37 i MSR 39.

q) Podatek dochodowy odroczony

Z uwagi na odmiennność momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego, Grupa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest z zastosowaniem metody bilansowej jako zmiana stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy wykazywane są w bilansie odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na kapitał z aktualizacji wyceny, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z kapitałem z aktualizacji wyceny. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

r) Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej

Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat stanowią instrumenty pochodne wyceniane zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie e) niniejszej informacji dodatkowej.

s) Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe inne niż wycenianie w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

t) Instrumenty dłużne wyemitowane przez Bank

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę są wykazywane jako zobowiązania i są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Koszty z tytułu odsetek oraz prowizji i opłat zapłaconych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, Bank zalicza w rachunku zysków i strat do kosztów odsetkowych.

u) Rozliczenia międzyokresowe kosztów bierne i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

v) Rozliczenie międzyokresowe kosztów – czynne

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe prezentuje się w bilansie w pozycji „Inne aktywa”.

w) Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne.

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym, pracownicy PKO BP SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalno-rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Bank okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie.

x) Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

- **Przychody i koszty z tytułu odsetek**

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym dyskonto i premię, ujmowane na zasadzie memoriałowej z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W przychodach odsetkowych

ujmowane są również rozliczane w czasie efektywnie opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wewnętrznej stopy zwrotu instrumentu finansowego.

- **Przychody i koszty z tytułu prowizji**

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów prowizyjnych zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę za wykonanie czynności niezwiązanych z wewnętrzną stopą zwrotu kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach płatności.

- **Przychody z tytułu dywidend**

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

- **Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej**

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

- **Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych**

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

- **Wynik z pozycji wymiany**

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane, jak niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na dzień bilansowy średniego kursu NBP oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

- **Pozostałe przychody i koszty operacyjne**

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości oraz rozwiązanych rezerw na sprawy sporne i aktywa przejęte za długi. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności, koszty rezerw na sprawy sporne oraz darowizny.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w jednostkach podporządkowanych, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakońzonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących robót budowlanych, jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

y) Podatek dochodowy bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z polskimi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia oraz rezerwy na należności, zobowiązania pozabilansowe i inne aktywa.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględniono przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2003 roku w sprawie przedłużenia bankom, realizującym program związany z udzielaniem pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego ze środków Funduszu Hipotecznego, terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 58, poz. 511).

z) Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. W szczególności dotyczy to zmiany kapitałów z tytułu osiągniętego zysku lub poniesionej straty oraz aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

- 1) kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- 2) kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji,
- 3) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nimi wartość podatku odroczonego. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny, prezentowany jest w ujęciu netto,
- 4) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,
- 5) składnik kapitałowy - różnice kursowe - obejmuje różnice kursowe powstałe z przeliczenia wyniku jednostki zagranicznej po średnim kursie ważonym ustalonym na dzień bilansowy w stosunku do średniego kursu NBP,
- 6) fundusz ogólnego ryzyka w PKO BP SA tworzony jest zgodnie z Prawem bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu.

Do kapitałów, zaliczany jest także:

- 1) wynik finansowy w trakcie zatwierdzania pomniejszony o planowane dywidendy,
- 2) zadeklarowane po dniu bilansowym, niewypłacone dywidendy.

Wynik finansowy netto roku obrotowego stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany o obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o zyski (straty) udziałowców mniejszościowych.

aa) Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS)

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.). Bank utworzył ZFŚS (Fundusz). Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej na rzecz pracowników oraz dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych. Aktywami Funduszu są zakumulowane odpisy dokonane przez Bank na rzecz ZFŚS pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W bilansie Bank dokonał kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Banku.

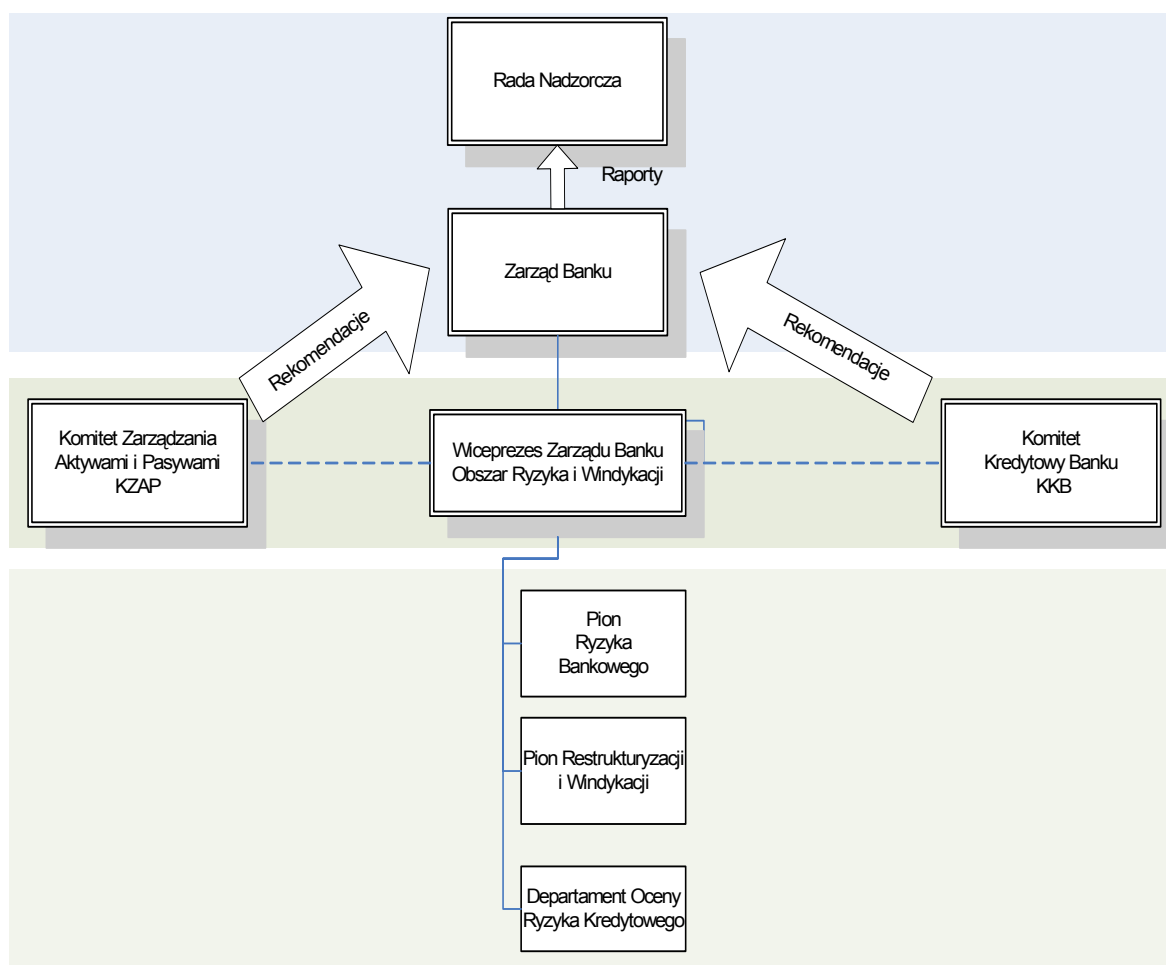
3. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne oraz biznesowe. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie Grupy PKO BP SA należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem oraz Grupą Kapitałową, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Zarządzanie ryzykiem w Banku opiera się na następujących zasadach:

- zachowana jest pełna niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- obszar ryzyka i windykacji wspiera na bieżąco realizację celów biznesowych przy zachowaniu akceptowalnego poziomu ryzyka,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- model zarządzania ryzykiem jest na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka.

Model organizacyjny zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO BP SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za strategię zarządzania ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku akceptuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem - w zakresie przyznanych kompetencji - prowadzą jednostki i komórki organizacyjne Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Pion Ryzyka Bankowego jest kierowany przez dyrektora zarządzającego. Celami Pionu Ryzyka Bankowego są przede wszystkim: przygotowywanie i wprowadzanie systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, operacyjnym, braku zgodności, rynkowym i strategicznym, jak również zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Celem Pionu Restrukturyzacji i Windykacji jest zapewnienie efektywnej i sprawnej windykacji oraz restrukturyzacji wierzytelności trudnych.

Celem Departamentu Oceny Ryzyka Kredytowego jest ocena i weryfikacja poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji i poziom ryzyka wymagają szczególnej uwagi.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i portfelowym ryzykiem kredytowym w Banku wspierają dwa komitety, którym przewodniczy Wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- Komitet Kredytowy Banku (KKB).

KZAP podejmuje decyzje oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, portfelowym ryzykiem kredytowym oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych dużych zaangażowań kredytowych bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku.

Komitety kredytowe funkcjonują również na innych poziomach struktury organizacyjnej Banku. Ich zadaniem jest wydawanie rekomendacji, dotyczących decyzji kredytowych istotnych ze względu na poziom ryzyka i wielkości ekspozycji.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej PKO BP SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategię rozwoju spółek, w tym w zakresie zarządzania ryzykiem, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera je w zakresie rozwoju tych systemów, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu raportowania na poziomie Grupy Kapitałowej.

Ryzyko kredytowe

Cele i zasady

Stworzenie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem kredytowym ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa i rentowności oferowanych usług. Bank oraz podmioty Grupy Kapitałowej PKO BP SA w tym zakresie kierują się następującymi zasadami:

- każda transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany jest cyklicznie z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- sporządzona ocena ryzyka kredytowego jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez niezależne od służb biznesowych, służby oceny ryzyka kredytowego, jeżeli spełnione są kryteria aktywacji tych służb,

- ryzyko kredytowe jest dywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- decyzje kredytowe mogą podejmować jedynie osoby do tego uprawnione,
- Bank i podmioty Grupy Kapitałowej PKO BP SA zabezpieczają ryzyko kredytowe tworząc odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, KREDOBANK-u SA i w BFL SA odbywa się w otoczeniu na które składają się:

- organizacja wewnętrzna uwzględniająca rozdział funkcji biznesowych od funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, przy jednoczesnym określeniu zasad odpowiedzialności, zadań i wzajemnych relacji,
- system regulacji wewnętrznych, w którym określone są metody zarządzania ryzykiem kredytowym; regulacje określają m.in. sposób szacowania poziomu ryzyka kredytowego pojedynczych ekspozycji kredytowych, jego zabezpieczenia i podejmowania decyzji kredytowych,
- środowisko informatyczne umożliwiające przepływ informacji niezbędnych do oceny ryzyka oraz jego kontroli.

System zarządzania ryzykiem kredytowym jest przedmiotem ciągłych usprawnień i dostosowania do nowych źródeł i czynników ryzyka bankowego.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku Banku kontynuował prace związane z rozwojem metod pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego, rozszerzaniem zakresu szacowanych portfelowych miar ryzyka kredytowego oraz dokonywaniem testów skrajnych warunków. Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług oraz aktualizację wyznaczania stawek odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o wewnętrzne modele.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku prowadzone były intensywne prace zmierzające do wdrożenia odpowiednich rozwiązań w zakresie procesów wewnętrznych, systemów informatycznych oraz niezbędnych regulacji wewnętrznych w celu osiągnięcia zgodności z wymogami dyrektywy CRD do końca 2007 roku.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku Bank dokonał przeglądu regulacji wewnętrznych BFL SA i KREDOBANK SA dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym pod kątem spójności z zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku. W wyniku przeglądu wydano szereg zaleceń, które aktualnie są przedmiotem sukcesywnej implementacji w tych spółkach.

KREDOBANK SA posiada regulacje wewnętrzne dotyczące polityki kredytowej, podejmowania decyzji kredytowych, oceny kredytobiorców, przyjmowania i monitorowania zabezpieczeń, a także w zakresie identyfikacji powiązań pomiędzy kredytobiorcami. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku KREDOBANK SA znowelizował metodykę oceny klientów osób fizycznych i przygotował do testowania projekt automatyzacji procesu kredytowania osób fizycznych oraz opracował regulamin dotyczący oceny jakości projektów inwestycyjnych.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku BFL SA opracował i wprowadził uproszczone metody oceny ryzyka mające zastosowanie do nowych produktów - BanLex Leasing oraz BanMed Leasing adresowanych do środowisk prawniczych i medycznych.

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Grupy na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku.

Pozycje bilansowe	31.12.2007	31.12.2006
Należności od banków	5 292 319	13 430 590
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 193 255	997 136
Pochodne instrumenty finansowe	1 556 736	1 199 154
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 314 444	11 518 671
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76 417 149	58 906 607
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	5 636 880	6 672 538
Inne aktywa	780 528	620 162
Razem	99 191 311	93 344 858

Pozycje pozabilansowe	31.12.2007	31.12.2006
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 860 369	10 298 419
Udzielone gwarancje	1 867 608	1 300 116
Udzielone akredytywy	562 155	237 650
Gwarancje emisji	1 455 509	809 916
Razem	12 745 641	12 646 101

Struktura portfela wg sektorów

Poniższa tabela prezentuje kredyty i pożyczki udzielone klientom Grupy Kapitałowej.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom banku	31.12.2007	31.12.2006
Sektor finansowy (inny niż banki)	1 221 198	369 998
Sektor niefinansowy	73 934 130	54 921 707
Sektor budżetowy	3 677 424	6 061 924
Razem kredyty i pożyczki brutto	78 832 752	61 353 629
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(2 415 603)	(2 447 022)
Razem kredyty i pożyczki netto	76 417 149	58 906 607

Struktura portfela wg klas ratingowych

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy oraz wolumen należności kredytowych oraz leasingowych, najistotniejszymi portfelami zarządzają Bank oraz Bankowy Fundusz Leasingowy SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz BFL.

Bank stosuje klasyfikację klientów instytucjonalnych nie spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości do wewnętrznych klas ratingowych oznaczonych od A (pierwszorzędna) do F (akceptowalna).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony)

Struktura portfela PKO BP SA (w %) w podziale na klasy ratingowe (bez sektora budżetowego)

Klasa ratingu	31.12.2007	31.12.2006
A (pierwszorzędna)	3%	1%
B (bardzo dobra)	9%	7%
C (dobra)	21%	25%
D (zadowolająca)	28%	21%
E (przeciętna)	26%	27%
F (akceptowalna)	13%	19%
Razem	100%	100%

W zakresie portfela zarządzanego przez Bankowy Fundusz Leasingowy, w stosunku do zaangażowań poniżej pewnego poziomu, stosowane są procedury uproszczone, w ramach, których nie są nadawane oceny ratingowe.

W zakresie zaangażowań, którym nadawane są ratingi wewnętrzne, strukturę prezentuje poniższa tabela:

Klasa ratingu	31.12.2007*	31.12.2006*
A2 (pierwszorzędna)	0%	1%
A3 (bardzo dobra)	3%	5%
A4 (dobra)	18%	10%
A5 (zadowalająca)	26%	32%
A6 (przeciętna)	25%	27%
B1 (akceptowalna)	20%	20%
B2 (słaba)	6%	4%
C (wątpliwa)	1%	0%
D (zła)	1%	1%
Razem	100%	100%

* Część portfela należności leasingowych Spółki jest obsługiwana w sposób uproszczony, w związku z tym nie są tym należności nadawane oceny ratingowe.

Polityka zabezpieczeń

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Spółek Grupy Kapitałowej, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Spółek Grupy Kapitałowej.

W ramach produktów dotyczących finansowania nieruchomości do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą hipoteka zwykła i kaucyjna, poręczenie na zasadach ogólnych oraz poręczenie wekslowe, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku bankowym, weksel własny oraz przelew praw z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy.

W ramach produktów oferowanych dla podmiotów korporacyjnych do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych, przewłaszczenie rzeczy ruchomej, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku bankowym, hipoteka zwykła i kaucyjna, poręczenie na zasadach ogólnych, weksel własny.

W zakresie produktów dotyczących bankowości detalicznej do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą weksel własny, poręczenie wekslowe oraz poręczenie cywilne, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku czy blokada środków zgromadzonych na rachunku.

W zakresie należności leasingowych BFL SA jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów traktuje je jako zabezpieczenie transakcji. W przypadku, gdy płynność (popyt na dany rodzaj środka trwałego na rynku wtórnym), tempo utraty wartości rynkowej przedmiotu, bądź sytuacja finansowa klienta według procedur wewnętrznych Spółki, nie są akceptowalne, stosowane jest dodatkowe zabezpieczenie prawne w formach przewidzianych i stosowanych przez banki. Są to głównie zastawy rejestrowe, przewłaszczenia, obciążenia hipoteczne, przelewy wierzytelności, pełnomocnictwa do rachunków bankowych, kaucje, umowy odkupu przedmiotów leasingu zawierane z ich dostawcami itp.

Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależy od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,

- regionów geograficznych,
- walut.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową Banku. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank, zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 20% funduszy własnych skonsolidowanych w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest podmiotem powiązanym z Bankiem lub 25% funduszy własnych skonsolidowanych w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z Bankiem.

Ponadto ustawodawca w art. 71 ust. 2 określił, że zaangażowanie Banku w transakcje z podmiotami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku, nie może łącznie przekroczyć 800% tych funduszy.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Zaangażowanie Banku wobec 20 największych klientów niebankowych

31.12.2007			31.12.2006		
Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1.	522 063	0,66%	1.	2 054 034***	3,35%
2.	411 531	0,52%	2.	632 310	1,03%
3.	307 286	0,39%	3.	604 000	0,98%
4.	304 498	0,38%	4.	502 266	0,82%
5.	291 115	0,37%	5.	383 980	0,63%
6.	273 340	0,34%	6.	345 700	0,56%
7.	268 399	0,34%	7.	258 511	0,42%
8.	264 861	0,33%	8.	257 958	0,42%
9.	259 316	0,33%	9.	206 357	0,34%
10.	255 336	0,32%	10.	202 863	0,33%
11.	204 178	0,26%	11.	200 755	0,33%
12.	201 004	0,25%	12.	198 949	0,32%
13.	190 227	0,24%	13.	181 350	0,30%
14.	179 210	0,23%	14.	176 649	0,29%
15.	176 649	0,22%	15.	171 470	0,28%
16.	175 053	0,22%	16.	162 434	0,26%
17.	170 245	0,21%	17.	145 228	0,24%
18.	169 608	0,21%	18.	133 119	0,22%
19.	162 951	0,20%	19.	133 043	0,22%
20.	152 094	0,19%	20.	127 031	0,21%
Razem	4 938 964	6,21%	Razem	7 078 007	11,54%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki. Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art. 71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO BP SA.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO BP SA w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 2,67% i jest konsekwencją konsolidacji spółek sektora energetycznego. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO BP SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych

31.12.2007			31.12.2006		
Grupa	Zaangażowanie	Udział w portfelu*	Grupa	Zaangażowanie	Udział w portfelu*
1	2 119 387	2,67%	1	1 244 383	2,02%
2	1 426 492	1,79%	2	649 038	1,06%
3	1 116 920	1,40%	3	580 689	0,95%
4	1 095 926	1,38%	4	529 951	0,86%
5	787 510	0,99%	5	437 242	0,71%
Razem	6 546 235	8,23%	Razem	3 441 303	5,60%

* Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

Struktura zaangażowania wg segmentów branżowych

W Grupie stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

Strukturę zaangażowania wg segmentów branżowych prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2007		31.12.2006	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
D	Przetwórstwo przemysłowe	24,70%	15,67%	22,68%	16,32%
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	17,52%	31,68%	14,70%	33,99%
L	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe, społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	12,92%	0,58%	26,55%	0,73%
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	10,50%	9,09%	8,66%	8,69%
F	Budownictwo	4,98%	10,18%	3,40%	8,69%
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4,20%	0,29%	6,93%	0,19%
	Pozostałe zaangażowanie	25,18%	32,51%	17,08%	31,39%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Koncentracja wobec regionów geograficznych

	31.12.2007	31.12.2006
Polska		
mazowiecki	17,65%	21,20%
śląsko-opolski	13,24%	13,79%
wielkopolski	10,52%	9,42%
małopolsko-świętokrzyski	8,93%	7,84%
dolnośląski	8,00%	7,52%
lubelsko-podkarpacki	6,91%	6,91%
zachodnio-pomorski	7,01%	6,49%
łódzki	6,67%	6,41%
pomorski	6,46%	5,70%
kujawsko-pomorski	5,61%	5,51%
warmińsko-mazurski	3,69%	3,51%
podlaski	3,19%	2,57%
pozostałe (Centrum usług: COK, CBE Inteligo i CRW)	0,06%	0,92%
Ukraina	2,06%	2,21%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej tj. w portfelu walutowym BFL SA dominują ekspozycje w EUR (65%), zaś w KREDOBANK SA – kredyty udzielane w USD stanowią około 75% portfela walutowego i 39 % całego portfela spółki.

Obserwowany jest trend spadkowy udziału ekspozycji walutowych w Grupie Kapitałowej. Spadek ten jest efektem m. in. zaostrenia kryteriów udzielania walutowych kredytów mieszkaniowych wynikającego z wdrożenia w Banku wymagań Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wydanej przez Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego, która weszła w życie dnia 1 lipca 2006 roku.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego (w %)

Waluta	31.12.2007	31.12.2006
PLN	78,41%	75,12%
Waluty obce, w tym:	21,59%	24,88%
CHF	15,08%	17,31%
EUR	3,88%	4,55%
USD	1,64%	2,03%
UAH	0,99%	0,99%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z Rekomendacją S Bank stosuje wewnętrzne limity dotyczące portfela kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości dla klientów indywidualnych. W 2007 roku limity te nie zostały przekroczone.

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, których warunki zostały renegotiowane (w przeciwnym wypadku zostałyby uznane za zaległe lub stwierdzonoby utratę wartości) obejmują następujące udzielone kredyty i pożyczki

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa	
	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki	231 451	133 671
Konsumpcyjne	53 413	31 822
Korporacyjne	118 761	45 161
Mieszkaniowe "starego portfela"	38 107	41 746
Mieszkaniowe "nowego portfela"	21 170	14 942
dla klientów instytucjonalnych	2 338	4 647
dla klientów indywidualnych	18 832	10 295
Razem*	231 451	133 671

* Na dzień 31 grudnia 2007 roku dodatkowo uwzględnione zostały umowy aneksowane oraz z ulgami w spłacie.

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2007		31.12.2006	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	40	-	-	-
Kredyty, pożyczki udzielone Klientom sektora:	1 726 117	35 631	1 222 231	2 152
finansowego	426	-	1 925	-
instytucji rządowych i samorządowych	109 653	-	94 436	-
niefinansowego	1 616 038	35 631	1 125 870	2 152
Razem	1 726 157	35 631	1 222 231	2 152

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada, ubezpieczenie oraz gwarancje i poręczenia.

Aktywa finansowe, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną

	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 411 754	1 289 993
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	33 828	14 900
Razem	1 445 582	1 304 893

Na dzień 31 grudnia 2007 roku w odniesieniu do powyższych aktywów ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne o wartości bilansowej 747 892 tysięcy złotych,
- dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, zastaw rejestrowy rachunku bankowym oraz udziałach dłużnika o wartości 12 600 tysięcy złotych.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięła pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisyjnego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia (rating „H”)
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów. mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Grupy jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi tj. uzyskanie najwyższych odzysków, przy jednoczesnym ograniczeniu do minimum kosztów ponoszonych, związanych z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi ugody, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną.

Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne ugody są na bieżąco monitorowane.

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych, majątek przeznaczony jest na potrzeby Grupy lub do sprzedaży. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na potrzeby wewnętrzne jednostki dominującej. W latach, zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne od spółek Grupy wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy oferty.

Grupa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronach internetowych spółek Grupy, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m. in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo PKO BP SA współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku, prowadzonych przez Grupę działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa w toku realizacji zabezpieczeń.

Informacja na temat wartości bilansowej aktywów przejętych za wierzytelności na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku znajduje się w notce 33 „Inne aktywa” w pozycji „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży”.

Ryzyko rynkowe

Pojęcie ryzyka rynkowego obejmuje ryzyko: stopy procentowej, walutowe, adekwatności kapitałowej, instrumentów pochodnych, ryzyko kredytowe instytucji finansowych, a także ryzyko płynności w ujęciu średnio- i długoterminowym.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych. Na proces zarządzania składają się:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka,
- 2) pomiar ryzyka,
- 3) systemowe zarządzanie ryzykiem,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie ryzyka.

System raportowania ryzyka rynkowego, określony w poszczególnych uchwałach Zarządu Banku, opiera się na następujących raportach:

- 1) dziennych i tygodniowych – sporządzanych w celach operacyjnych,
- 2) miesięcznych – rozpatrywanych na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami,
- 3) kwartalnych – rozpatrywanych na posiedzeniach Zarządu Banku,
- 4) półrocznych – przedkładanych na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

Powyższe raporty dotyczą ryzyka rynkowego, na jakie narażony jest Bank. Dodatkowo na koniec każdego kwartału do raportu miesięcznego i kwartalnego załączany jest raport dotyczący ryzyka rynkowego w Grupie Kapitałowej PKO BP SA.

Pozostałe Spółki Grupy Kapitałowej PKO BP SA, które w związku z prowadzoną działalnością charakteryzują się istotnym poziomem ryzyka rynkowego, posiadają własne przepisy wewnętrzne (przesyłane do opinii Banku) w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Przepisy te określają m.in. tryb raportowania ryzyka rynkowego dla kierownictwa tych Spółek.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego w ramach przyjętego profilu ryzyka stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej, Bank w szczególności wykorzystuje miary wartości zagrożonej (VaR), testy warunków skrajnych oraz miary wrażliwości dochodu odsetkowego.

Wartość zagrożona (VaR), definiowana jest jako potencjalna wartość straty, wynikająca ze zmiany wartości bieżącej przepływów pieniężnych z instrumentu finansowego, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji. Do wyznaczania VaR stosuje się metodę wariancji – kowariancji przy poziomie ufności 99%. Do zarządzania ryzykiem stopy procentowej, Bank wykorzystuje między innymi, wartość VaR wyznaczoną dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz dla portfeli Banku.

Testy warunków skrajnych (*stress-test*) służą do oszacowania potencjalnych strat z pozycji w stopie procentowej w przypadku sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w walutach: PLN, EUR, USD, CHF i GBP o ± 50 pb. oraz o ± 200 pb, oraz nierównoległe przesunięcia krzywych dochodowości;
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej należą:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- 3) określenie dopuszczalnych transakcji na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej obejmujące m. in. wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity strat oraz limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Limity te zostały wyznaczone w podziale na poszczególne portfele Banku.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w pozostałych Spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez Spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do Spółek przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupy Kapitałowej wykorzystuje się:

- 1) miary ryzyka stopy procentowej wyznaczone dla poszczególnych Spółek oraz Banku,
- 2) miary luki stopy procentowej i wrażliwości cenowej (BPV), wyznaczone dla Grupy Kapitałowej,
- 3) testy warunków skrajnych zakładające równoległe przesunięcia stóp procentowych w walutach: PLN, EUR, USD, CHF i GBP o ± 200 pb wyznaczone dla Banku.

Miary luki stopy procentowej i wrażliwości cenowej dla pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej wyznacza się w sposób analogiczny, jak dla luki stopy procentowej i wrażliwości cenowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej Spółek.

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałej stopie procentowej (w tys. PLN)¹

	31.12.2007	31.12.2006
Bank - Dłużne papiery wartościowe	10 249 727	15 021 274
Bank - Kredyty i pożyczki o stałej stopie procentowej	327 179	734 753
Bank - Depozyty klientów o stałej stopie procentowej	(12 201 685)	(14 660 248)
Bank - Depozyty międzybankowe i negocjowane	(19 482 320)	(16 655 690)
Bank - Lokaty międzybankowe	4 654 333	12 946 291
Spółki Grupy Kapitałowej – Aktywa	1 741 246	1 697 896
Spółki Grupy Kapitałowej – Zobowiązania	(1 250 901)	(960 265)
RAZEM	(15 962 421)	(1 875 989)

Aktywa i zobowiązania finansowe o zmiennej stopie procentowej (w tys. PLN)¹

	31.12.2007	31.12.2006
Bank - Dłużne papiery wartościowe	4 063 587	4 039 820
Bank - Kredyty i pożyczki o zmiennej stopie procentowej	76 601 451	59 491 751
Bank - Depozyty klientów o zmiennej stopie procentowej	(55 137 377)	(51 585 402)
Spółki Grupy Kapitałowej – Aktywa	1 629 518	1 013 404
Spółki Grupy Kapitałowej – Zobowiązania	(2 121 082)	(2 013 503)
RAZEM	25 036 097	10 946 070

Transakcje pozabilansowe (w tys. PLN)^{1, 2}

	31.12.2007	31.12.2006
Bank - Instrumenty pochodne	283 928	107 362
Spółki Grupy Kapitałowej – Instrumenty pochodne	(425)	(195)
RAZEM	283 503	107 167

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								
31.12.2007								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(14 351 137)	28 907 893	3 872 802	(8 663 100)	(1 277 801)	(269 576)	175 471	8 394 552
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(14 351 137)	14 556 756	18 429 558	9 766 458	8 488 657	8 219 081	8 394 552	-
31.12.2006								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(19 693 389)	12 335 119	17 980 470	(2 119 939)	(2 209 503)	651 844	(34 568)	6 910 034
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(19 693 389)	(7 358 270)	10 622 200	8 502 261	6 292 758	6 944 602	6 910 034	-
USD (tys. USD)								
31.12.2007								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(316 854)	148 960	(63 449)	(79 846)	22 940	64 645	45 389	(178 215)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(316 854)	(167 894)	(231 343)	(311 189)	(288 249)	(223 604)	(178 215)	-
31.12.2006								
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(444 994)	181 335	62 215	53 217	23 388	60 047	121 531	56 739
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(444 994)	(263 659)	(201 444)	(148 227)	(124 839)	(64 792)	56 739	-

¹ Łącznie dla wszystkich walut.

² Wartość godziwa.

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
EUR (tys. EUR)								31.12.2007
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	205 583	41 711	(24 425)	(27 655)	15 250	20 184	(45 832)	184 816
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	205 583	247 294	222 869	195 214	210 464	230 648	184 816	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2006
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(500 210)	401 350	(21 537)	73 134	35 974	16 986	8 838	14 535
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(500 210)	(98 860)	(120 397)	(47 263)	(11 289)	5 697	14 535	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2007
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	3 152 465	(3 155 375)	(1 091)	(2 374)	-	(330)	3 005	(3 700)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	3 152 465	(2 910)	(4 001)	(6 375)	(6 375)	(6 705)	(3 700)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2006
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	2 547 627	(2 430 896)	(966)	(1 553)	(2 565)	-	-	111 647
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	2 547 627	116 731	115 765	114 212	111 647	111 647	111 647	-

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO BP SA na ryzyko stopy procentowej na koniec 2007 roku oraz na koniec 2006 roku składa się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez pozostałe Spółki Grupy nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów.

VaR i analiza *stress testowa* aktywów finansowych Grupy Kapitałowej Banku narażonych na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2007	31.12.2006
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)*	10 521	4 813
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN)	155 877	164 777

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej (BFL oraz KREDO BANK SA) oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miare VaR 10 dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDO BANK SA, której wartość na koniec 2007 roku wyniosła 3 459 tysięcy złotych, a na koniec 2006 roku 7 591 tysięcy złotych.

Ryzyko stopy procentowej Grupy Kapitałowej kształtowało się na niskim poziomie. Na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 10 521 tysięcy złotych, co stanowiło około 0,11% funduszy własnych Banku³. Na dzień 31 grudnia 2006 roku miara VaR dla Banku wyniosła 4 813 tysięcy złotych, co stanowiło około 0,07% funduszy własnych Banku. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest identyfikacja obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych rozmiarów. W Banku, w ramach zarządzania tym ryzykiem, Zarząd Banku określa profil ryzyka walutowego zgodny z przyjętym planem finansowym Banku, adekwatny do prowadzonej działalności walutowej.

³ Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

VaR definiowana jest jako potencjalna wartość straty na utrzymywanych pozycjach walutowych z tytułu zmian kursu walutowego, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji. Niemniej jednak, miara ta nie wyraża absolutnej straty maksymalnej, na jaką narażona jest Grupa. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji – kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do celów zarządzania ryzykiem walutowym Bank wartość VaR wyznacza w podziale na rodzaje działalności Banku.

Analizy szokowe (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z pozycji walutowej w przypadku nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (10-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- 3) określenie dopuszczalnych transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

Wielkości, na które nałożone są limity w Banku to m. in.: pozycje walutowe, wartość zagrożona obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz strata dzienna z transakcji spekulacyjnych na rynku walutowym.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w pozostałych Spółkach określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez Spółki. Przepisy te opracowywane są przez Spółki, dla których miary ryzyka walutowego osiągają znaczącą wartość, po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do Spółek przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym Grupy Kapitałowej wykorzystuje się:

- 1) miary ryzyka walutowego Banku,
- 2) miary ryzyka walutowego wyznaczone dla poszczególnych Spółek przez Bank,
- 3) testy warunków skrajnych zakładające 10-procentową aprecjację lub deprecjację kursów walutowych wyznaczone dla Grupy Kapitałowej.

Miary pozycji walutowej wyznacza się dla pozostałych Spółek w sposób analogiczny, jak dla pozycji walutowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej Spółek.

VaR i analiza *stress testowa* aktywów finansowych Grupy Kapitałowej Banku narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2007	31.12.2006
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)*	1 646	2 598
Zmiana kursów WAL/PLN o 10% (tys. PLN)	7 119	9 513

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe (BFL oraz KREDOBANK SA) oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK S.A., której wartość na koniec 2007 roku wyniosła 52 tysięcy złotych, a na koniec 2006 roku 65 tysięcy złotych. Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

Struktura walutowa

W 2007 roku oraz w 2006 roku ryzyko kursu walutowego kształtowało się na niskim poziomie. Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych.

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2007				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 376 155	129 366	7 665	169 441	4 682 627
Kredyty i pożyczki oraz inne należności dla sektora finansowego	3 496 484	1 917 534	835 214	228 571	6 477 803
Kredyty i pożyczki dla sektora niefinansowego	57 472 069	2 608 841	11 969 316	1 919 894	73 970 120
Kredyty i pożyczki dla sektora budżetowego	3 672 915	4 476	33	-	3 677 424
Papiery wartościowe	13 276 135	1 272 759	-	711 380	15 260 274
Aktywa trwałe	7 764 006	-	-	211 321	7 975 327
Inne aktywa i instrumenty pochodne	2 587 877	152 322	1 717	98 826	2 840 742
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	92 645 641	6 085 298	12 813 945	3 339 433	114 884 317
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(6 164 341)	(16 482)	(20 990)	(113 821)	(6 315 634)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	86 481 300	6 068 816	12 792 955	3 225 612	108 568 683
ZOBOWIĄZANIA, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	-	-	-	1 279
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 905 578	1 051 685	2 128 230	467 928	5 553 421
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	73 462 945	1 019 428	30 265	6 556 430	81 069 068
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	4 660 415	13 764	-	17 039	4 691 218
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	166 823	-	-	12 037	178 860
Rezerwy	453 333	750	-	218	454 301
Zobowiązania podporządkowane	1 614 885	-	-	-	1 614 885
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczone	2 812 512	85 468	10 654	118 002	3 026 636
Kapitały własne	11 979 015	-	-	-	11 979 015
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	97 056 785	2 171 095	2 169 149	7 171 654	108 568 683
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	24 433 087	2 666 719	640 513	491 619	28 231 938

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2006				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 322 996	133 162	7 380	164 596	4 628 134
Kredyty i pożyczki oraz inne należności dla sektora finansowego	9 437 950	1 078 344	93 410	3 191 213	13 800 917
Kredyty i pożyczki dla sektora niefinansowego	39 744 236	2 566 686	10 798 565	1 812 220	54 921 707
Kredyty i pożyczki dla sektora budżetowego	6 051 015	6 463	52	4 394	6 061 924
Papiery wartościowe	15 795 258	2 601 655	-	913 666	19 310 579
Aktywa trwałe	7 578 025	-	-	154 815	7 732 840
Inne aktywa i instrumenty pochodne	1 982 281	29 852	1 684	64 535	2 078 352
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	84 911 761	6 416 162	10 901 091	6 305 439	108 534 453
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(6 329 841)	(42 485)	(22 975)	(113 445)	(6 508 746)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	78 581 920	6 373 677	10 878 116	6 191 994	102 025 707
ZOBOWIĄZANIA, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 387	-	-	-	1 387
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 767 957	1 470 045	25 922	1 373 776	4 637 700
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	72 529 625	3 181 078	63 663	4 284 023	80 058 389
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	3 146 805	10 518	-	5 371	3 162 694
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	43 722	-	-	-	43 722
Rezerwy	427 350	583	-	267	428 200
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	3 373 633	6 211	29 151	104 040	3 513 035
Kapitały własne	10 140 452	-	-	40 128	10 180 580
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	91 430 931	4 668 435	118 736	5 807 605	102 025 707
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	21 887 535	1 813 917	898 870	299 366	24 899 688

Ryzyko walutowe w Banku jest monitorowane i raportowane w cyklu dziennym. Pozycje walutowe, generowane w działalności podstawowej transferowane są do działalności spekulacyjnej Banku, gdzie są zarządzane w ramach limitów i wartości progowych na tę działalność. Jednostkowe pozycje walutowe o znacznej wartości we wszystkich walutach są na bieżąco domykane w ramach limitów działalności spekulacyjnej Banku.

Ryzyko instrumentów pochodnych

Celem zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest monitorowanie wykorzystania instrumentów pochodnych i utrzymanie ryzyka związanego z tymi instrumentami w granicach określonych przez ogólny profil ryzyka Banku. Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest w pełni zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym. Zasady zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych definiują ryzyka związane z transakcjami pochodnymi oraz zadania poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych w procesie zarządzania tym ryzykiem.

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), opisany w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- 3) umowy ramowe (ISDA, ZBP) określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na poszczególne instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie umowy ramowej Związku Banków Polskich (banki krajowe) oraz umowy ISDA (banki zagraniczne). Ze względu na złożoność powyższych umów oraz ich znaczenia dla Banku wprowadzona została procedura wewnętrzna określająca zawieranie i administrowanie umowami ramowymi.

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w pozostałych Spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez Spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do Spółek przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej wykorzystuje się:

- 1) miary ryzyka instrumentów pochodnych wyznaczone dla poszczególnych Spółek oraz Banku,
- 2) pozycje zajmowane przez Spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczone przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe Spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej Spółek.

Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniającej stałą płynność jednostki z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz akumulacja stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- 1) metoda kontraktowej i urealnionej luki płynności,
- 2) metoda nadwyżki płynności,
- 3) badanie stabilności portfela depozytów i kredytów,
- 4) analizy szokowe.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO BP SA są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne oraz pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz pozostałych Spółkach Grupy Kapitałowej PKO BP SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności. Limity i wartości progowe zostały przyjęte zarówno na miary płynności bieżącej, jak i na miary płynności średnio i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w pozostałych Spółkach Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez Spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą

wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do Spółek przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności Spółek wykorzystuje się:

- 1) miary ryzyka płynności wyznaczone dla poszczególnych Spółek oraz Banku,
- 2) miarę kontraktowej luki płynności, wyznaczoną dla Grupy Kapitałowej.

Miarę luki kontraktowej dla Spółek wyznacza się w sposób analogiczny, jak dla luki kontraktowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej Spółek.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
								31.12.2007
Grupa Kapitałowa								
- urealniona luka okresowa	345 692	1 396 127	3 084 207	4 257 614	6 468 291	11 809 269	6 827 315	(34 188 515)
Grupa Kapitałowa								
- urealniona skumulowana luka okresowa	345 692	1 741 819	4 826 026	9 083 640	15 551 931	27 361 200	34 188 515	-
								31.12.2006
Grupa Kapitałowa								
- urealniona luka okresowa	4 202 446	1 573 643	1 419 863	4 449 037	9 533 712	10 574 857	6 213 772	(37 967 330)
Grupa Kapitałowa								
- urealniona skumulowana luka okresowa	4 202 446	5 776 089	7 195 952	11 644 989	21 178 701	31 753 558	37 967 330	-

We wszystkich przedziałach, urealniona skumulowana⁴ luka płynności Grupy Kapitałowej PKO BP SA wykazywała wartości dodatnie w 2007 roku oraz w 2006 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Kontraktowa pozabilansowa luka płynności instrumentów pochodnych Banku:

	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące	Razem
								31.12.2007
Należności pozabilansowe razem	3 137 822	2 213 190	2 636 408	3 901 614	9 997 467	5 491 463	6 514 926	33 892 890
Zobowiązania pozabilansowe razem	3 224 597	2 105 843	2 498 399	3 799 604	9 412 307	5 139 605	6 236 867	32 417 222
Luka cząstkowa razem	(86 775)	107 347	138 009	102 010	585 160	351 858	278 059	1 475 668
Luka skumulowana razem	(86 775)	20 572	158 581	260 591	845 751	1 197 609	1 475 668	-

⁴ Urealniona luka płynności Grupy Kapitałowej PKO BP SA została wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności PKO BP SA i kontraktowych luk płynności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej PKO BP SA.

	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące	Razem
								31.12.2006
Należności pozabilansowe razem	6 774 429	2 552 398	1 581 148	2 153 376	6 685 059	5 130 427	5 915 517	30 792 354
Zobowiązania pozabilansowe razem	6 738 555	2 468 719	1 447 950	2 205 502	6 328 020	4 788 182	5 638 867	29 615 795
Luka cząstkowa razem	35 874	83 679	133 198	(52 126)	357 039	342 245	276 650	1 176 559
Luka skumulowana razem	35 874	119 553	252 751	200 625	557 664	899 909	1 176 559	-

Na koniec 2007 roku poziom osadu depozytów podmiotów niefinansowych stanowił około 91% całkowitej bazy depozytowej Banku a na koniec 2006 roku osad stanowił około 92% całkowitej bazy depozytowej.

Koncentracja ryzyka kredytowego – rynek międzybankowy

Na koniec 2007 roku zaangażowanie Grupy Kapitałowej PKO BP SA na rynku międzybankowym kształtowało się w następujący sposób (podano 20 najwyższych zaangażowań całości generowanych przez Bank):

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej PKO BP SA na rynku międzybankowym wg stanów na koniec 2007 roku:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*				
Kontrahent	Rodzaj instrumentu			Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 1	379 100	-	14 974	394 074
Kontrahent 2	335 965	-	-	335 965
Kontrahent 3	300 000	-	5 890	305 890
Kontrahent 4	293 280	-	-	293 280
Kontrahent 5	276 889	-	3	276 892
Kontrahent 6	232 386	-	15 464	247 850
Kontrahent 7	219 040	17 910	-	236 950
Kontrahent 8	-	-	204 608	204 608
Kontrahent 9	204 155	-	(5 664)	204 155
Kontrahent 10	179 100	-	(331)	179 100
Kontrahent 11	100 000	-	65 231	165 231
Kontrahent 12	150 000	-	12 373	162 373
Kontrahent 13	150 000	-	(496)	150 000
Kontrahent 14	-	150 451	(24 350)	126 101
Kontrahent 15	100 000	-	25 792	125 792
Kontrahent 16	100 000	-	25 307	125 307
Kontrahent 17	108 746	-	5 286	114 032
Kontrahent 18	-	-	107 840	107 840
Kontrahent 19	100 000	-	-	100 000
Kontrahent 20	100 000	-	-	100 000

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej PKO BP SA na rynku międzybankowym wg stanów na koniec 2006 roku:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*				
Kontrahent**	Rodzaj instrumentu			Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 13	961 945	-	-	961 945
Kontrahent 10	666 050	-	(422)	666 050
Kontrahent 21	650 000	-	(3 881)	650 000
Kontrahent 6	620 000	-	16 514	636 514
Kontrahent 22	600 000	-	(1)	600 000
Kontrahent 4	520 000	-	-	520 000
Kontrahent 23	500 000	-	7 768	507 768
Kontrahent 20	500 000	-	-	500 000
Kontrahent 24	258 977	200 000	-	458 977
Kontrahent 25	415 935	-	-	415 935
Kontrahent 26	400 000	-	(1 235)	400 000
Kontrahent 27	323 700	-	-	323 700
Kontrahent 28	305 603	-	-	305 603
Kontrahent 3	300 000	-	4 044	304 044
Kontrahent 29	300 000	-	(2 854)	300 000
Kontrahent 30	300 000	-	(6 289)	300 000
Kontrahent 31	250 000	-	38 454	288 454
Kontrahent 32	195 525	84 113	-	279 638
Kontrahent 12	250 000	-	28 840	278 840
Kontrahent 33	252 676	-	-	252 676

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu państwa i Narodowego Banku Polskiego

** Nazwy kontrahentów są zgodne z nazwami przedstawionymi w tabeli z najwyższymi zaangażowaniami na rynku międzybankowym na koniec 2007 roku.

Przy określaniu zaangażowania lokaty i papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów oraz transakcje CDS zostały podane w wartości nominalnej, natomiast pozostałe instrumenty pochodne w wartości rynkowej. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu transakcji CDS (bądź pomniejszonego w przypadku, gdy ryzyko kredytowe danego podmiotu zostało przetransferowane w transakcji CDS na innego kontrahenta) oraz zaangażowania z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym).

Spośród 14 kontrahentów wymienionych w powyższej tabeli, z którymi PKO BP SA zawierał transakcje na instrumentach pochodnych, 11 kontrahentów posiadało podpisane umowy ramowe z Bankiem. Umowy te umożliwiają kompensację wzajemnych zobowiązań w przypadku bankructwa jednej ze stron transakcji. W sumie PKO BP SA na koniec 2007 roku posiadał 21 umów ramowych z bankami krajowymi i 28 z bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 8 umów CSA (Credit Support Annex) umożliwiających zabezpieczenie ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych i 2 umów ISMA dających możliwość kompensacji zobowiązań wynikających z transakcji REPO i BSB/SBB.

Spośród 20 kontrahentów wymienionych w tabeli odnoszącej się do 2006 roku, wobec których PKO BP posiadał największe ekspozycje, 7 kontrahentów znalazło się w populacji największych zaangażowań również w 2007 roku.

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań na rynku międzybankowym według stanów na koniec 2007 roku oraz 2006 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze, którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

L.p.	Kraj	Kontrahent
1.	Austria	Kontrahent 10, Kontrahent 13, Kontrahent 15, Kontrahent 19
2.	Belgia	Kontrahent 5, Kontrahent 22
3.	Dania	Kontrahent 17
4.	Francja	Kontrahent 6, Kontrahent 12, Kontrahent 25, Kontrahent 26, Kontrahent 30
5.	Hiszpania	Kontrahent 7, Kontrahent 27, Kontrahent 33
6.	Holandia	Kontrahent 8
7.	Irlandia	Kontrahent 2, Kontrahent 24
8.	Niemcy	Kontrahent 1, Kontrahent 3, Kontrahent 11, Kontrahent 20
9.	Polska	Kontrahent 9, Kontrahent 16, Kontrahent 26, Kontrahent 29
10.	Portugalia	Kontrahent 4
11.	Szwajcaria	Kontrahent 31
11.	USA	Kontrahent 14
12.	Wielka Brytania	Kontrahent 18, Kontrahent 21, Kontrahent 23, Kontrahent 28
13.	Włochy	Kontrahent 32

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, S&P i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy).

Rating	Kontrahent
AA	Kontrahent 2, Kontrahent 5, Kontrahent 6, Kontrahent 8, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 14, Kontrahent 17, Kontrahent 18, Kontrahent 19, Kontrahent 21, Kontrahent 22, Kontrahent 23
A	Kontrahent 1, Kontrahent 3, Kontrahent 4, Kontrahent 7, Kontrahent 9, Kontrahent 10, Kontrahent 13, Kontrahent 15, Kontrahent 16, Kontrahent 20, Kontrahent 24, Kontrahent 29, Kontrahent 32
BBB	Kontrahent 28
Brak ratingu	Kontrahent 26

Aktywa i zobowiązania Grupy na dzień 31 grudnia 2007 roku według terminów zapadalności

Pozycje bilansowe	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Odpisy z tytułu utrąty wartości	Razem
Aktywa:							
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 682 627	-	-	-	-	-	4 682 627
Należności od banków	2 766 629	1 859 605	630 258	36 103	-	(276)	5 292 319
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	65 171	65 310	206 577	516 795	349 066	-	1 202 919
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	370	118	2 044 138	4 449 588	1 820 230	-	8 314 444
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	12 338 438	1 857 178	8 175 478	23 526 114	32 935 544	(2 415 603)	76 417 149
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	165 652	112 793	200 815	4 290 223	973 604	(26 849)	5 716 238
Pochodne instrumenty finansowe*	1 556 736	-	-	-	-	-	1 556 736
Pozostałe	2 334 172	102 003	116 043	665 518	2 280 149	(111 634)	5 386 251
Razem aktywa:	23 909 795	3 997 007	11 373 309	33 484 341	38 358 593	(2 554 362)	108 568 683
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	-	-	-	-	-	1 279
Zobowiązania wobec banków	1 059 850	623 066	102 807	2 885 161	32 230	-	4 703 114
Zobowiązania wobec klientów	62 243 645	9 772 529	13 100 267	1 249 197	244 955	-	86 610 593
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	53 427	102 198	11 198	12 037	-	-	178 860
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	1 614 885	-	1 614 885
Pochodne instrumenty finansowe*	1 279 925	-	-	-	-	-	1 279 925
Pozostałe zobowiązania	1 164 143	657 996	192 719	100 650	85 504	-	2 201 012
Razem zobowiązania:	65 802 269	11 155 789	13 406 991	4 247 045	1 977 574	-	96 589 668
Kapitały własne:	-	-	-	-	11 979 015	-	11 979 015
Razem:	65 802 269	11 155 789	13 406 991	4 247 045	13 956 589	-	108 568 683
Luka płynności :	(41 892 474)	(7 158 782)	(2 033 682)	29 237 296	24 402 004	(2 554 362)	-

* dodatkowo w Nocie 26 zaprezentowano podział wartości nominalnych instrumentów pochodnych według terminów zapadalności

Aktywa i zobowiązania Grupy na dzień 31 grudnia 2006 roku według terminów zapadalności

Pozycje bilansowe	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Odpisy z tytułu utrąty wartości	Razem
Aktywa:							
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 628 134	-	-	-	-	-	4 628 134
Należności od banków	8 019 055	1 550 355	3 703 989	157 520	-	(329)	13 430 590
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	612 770	88 616	134 645	38 987	123 617	-	998 635
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	381 996	154 689	2 286 520	5 583 504	3 111 996	-	11 518 705
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	10 614 323	1 708 330	9 294 876	20 192 246	19 543 854	(2 447 022)	58 906 607
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	33 312	190 478	1 206 153	2 447 291	2 916 005	(30 051)	6 763 188
Pochodne instrumenty finansowe*	1 199 154	-	-	-	-	-	1 199 154
Pozostałe	273 470	300 631	204 042	852 945	3 172 427	(222 821)	4 580 694
Razem aktywa:	25 762 214	3 993 099	16 830 225	29 272 493	28 867 899	(2 700 223)	102 025 707
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 387	-	-	-	-	-	1 387
Zobowiązania wobec banków	2 022 976	878 280	968 649	379 493	102 210	-	4 351 608
Zobowiązania wobec klientów	54 782 055	11 267 072	15 776 427	1 585 783	95 838	-	83 507 175
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	43 722	-	-	-	43 722
Pochodne instrumenty finansowe*	1 097 806	-	-	-	-	-	1 097 806
Pozostałe zobowiązania	363 822	1 613 440	471 570	86 613	307 984	-	2 843 429
Razem zobowiązania:	58 268 046	13 758 792	17 260 368	2 051 889	506 032	-	91 845 127
Kapitały własne:	-	-	-	-	10 180 580	-	10 180 580
Razem	58 268 046	13 758 792	17 260 368	2 051 889	10 686 612	-	102 025 707
Luka płynności:	(32 505 832)	(9 765 693)	(430 143)	27 220 604	18 181 287	(2 700 223)	-

* dodatkowo w Nocie 26 zaprezentowano podział wartości nominalnych instrumentów pochodnych według terminów zapadalności

Zarządzanie kapitałem

W 2007 roku w ramach działań dostosowawczych do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych Bank opracował i zatwierdził regulacje określające zasady zarządzania kapitałem (obowiązujące od dnia 1 stycznia 2008 roku).

Zarządzanie kapitałem w Grupie Kapitałowej Banku ma na celu utrzymywanie w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do profilu ryzyka działalności Grupy oraz zwiększanie rentowności Grupy Kapitałowej Banku i jej wartości dla akcjonariuszy. Procesy zarządzania kapitałem własnym w Banku obejmują:

- 1) utrzymywanie w sposób ciągły kapitału własnego na adekwatnym poziomie,
- 2) dokonywanie oceny adekwatności kapitału własnego Banku,
- 3) realizację pożądaných przez Bank celów kapitałowych,
- 4) ocenę rentowności poszczególnych centrów zysku Banku i poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej Banku,
- 5) monitoring poziomu współczynnika wypłacalności.

Raporty z procesu zarządzania są przekazywane w celach informacyjnych do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego – obliczony zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszony o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłego rewidenta.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń, w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi:

- 1) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 60 % ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym,
- 2) zobowiązania podporządkowane - w kwocie i na zasadach ustalonych w decyzji Komisji Nadzoru Bankowego

Fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota ta odejmowana jest od funduszy podstawowych.

Dodatkowo w rachunku funduszy własnych banku w ujęciu skonsolidowanym uwzględnia się odpowiednio:

- 1) wartość firmy jednostek podporządkowanych (pomniejsza fundusze),
- 2) ujemną wartość firmy jednostek podporządkowanych (powiększa fundusze),
- 3) kapitały mniejszości (powiększają fundusze),
- 4) różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (ujemne wpływają na zmniejszenie, dodatnie na powiększenie funduszy).

Wartość kapitału krótkoterminowego odzwierciedla sumę dziennych zysków rynkowych:

- 1) w 2006 roku – za cały 2006 rok,
- 2) w 2007 roku – za drugie półrocze 2007 roku - w związku z uwzględnieniem w funduszach własnych części zweryfikowanego zysku za pierwsze półrocze 2007 roku.

W 2007 roku wysokość funduszy własnych Grupy wzrosła o 2 906 572 tysięcy złotych, co wynikało przede wszystkim z:

- 1) przeprowadzenia przez Bank w IV kwartale 2007 roku emisji zobowiązań podporządkowanych w wysokości 1 600 700 tysięcy złotych oraz uzyskania zgody KNB na włączenie tych zobowiązań do funduszy uzupełniających,
- 2) zaliczenia kwoty 1 067 391 tysięcy złotych z zysku netto Banku za 2006 rok do funduszy zasadniczych,
- 3) uwzględnienia w funduszach podstawowych Banku kwoty 653 720 tysięcy złotych odpowiadającej części zweryfikowanego zysku za pierwsze półrocze 2007 roku.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2007	31.12.2006
Kapitały podstawowe (Tier 1)	8 449 415	6 928 141
Fundusze zasadnicze	1 000 000	1 000 000
Kapitał zapasowy	5 592 311	4 529 920
Kapitał rezerwowy	1 518 025	1 505 943
Fundusz ogólnego ryzyka na niezrealizowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Wynik bieżącego okresu w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia	653 720	-
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(55 228)	(4 119)
Wynik z lat ubiegłych	(72 192)	(166 771)
Wartości niematerialne	(1 183 491)	(944 028)
Zaangażowania kapitałowe	(84 035)	(151 406)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(47 761)	(13 672)
Kapitały mniejszości	58 066	102 274
Kapitały uzupełniające (Tier 2)	1 517 988	-
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	-
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 60% wartości przed opodatkowaniem)	1 323	5 297
Zaangażowania kapitałowe	(84 035)	(5 297)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	15 997	148 687
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	9 983 400	7 076 828

W Grupie Kapitałowej we współczynniku wypłacalności uwzględnia się wymogi kapitałowe z tytułu ryzyk:

- 1) kredytowego,
- 2) rynkowego,
- 3) rozliczenia (dostawy oraz kontrahenta).

Bank wraz z podmiotami wchodzącymi w skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA podlega przepisom w zakresie poziomu współczynnika wypłacalności oraz wymogów kapitałowych określonym w ustawie „Prawo bankowe” oraz uchwałach Nr 1/2007, 2/2007, 3/2007, 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku.

W analizowanym okresie Grupa Kapitałowa PKO BP SA nie odnotowała przekroczeń w powyższym zakresie.

Współczynnik wypłacalności na dzień 31 grudnia 2007 roku ukształtował się na poziomie 12,02 %, co oznacza wzrost o 0,22 p.p. w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2006 roku. Powyższy wzrost był spowodowany przede wszystkim: zaliczeniem do kapitałów własnych Banku wyniku finansowego za rok 2006 oraz za rok 2007 w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta, po pomniejszeniu o znane obciążenia, co łącznie wpłynęło na wzrost wartości kapitałów własnych o 18% oraz uwzględnieniem w kapitałach Banku zobowiązań podporządkowanych, co przełożyło się na wzrost wartości funduszy własnych Grupy Kapitałowej o 17%.

Ryzyko adekwatności kapitałowej

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest spełnienie przez Bank oraz Grupę Kapitałową PKO BP SA regulacji ostrożnościowych w zakresie wymogów kapitałowych z tytułu ponoszonego ryzyka, skwantyfikowanych w postaci współczynnika wypłacalności.

Głównymi narzędziami zarządzania adekwatnością kapitałową są:

- 1) wybór metod pomiaru wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka optymalnych pod względem wysokości wymaganych kapitałów, zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji nadzoru Bankowego,
- 2) wewnętrzne procedury określające: m.in. klasyfikację nowych operacji do portfela handlowego albo bankowego, oraz sposób wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) działania w zakresie zarządzania poziomem funduszy własnych.

W Banku obliczane są wymogi kapitałowe z tytułu:

- 1) ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kredytowego instrumentów pochodnych, w zakresie portfela bankowego,
- 2) ryzyka walutowego w zakresie portfela bankowego i handlowego łącznie,
- 3) ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych w zakresie portfela handlowego (ryzyko ogólne i ryzyko szczególne),
- 4) ryzyka ogólnego stóp procentowych w zakresie portfela handlowego,
- 5) ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych w zakresie portfela handlowego,
- 6) ryzyka kontrahenta i rozliczenia-dostawy w zakresie portfela handlowego,
- 7) ewentualnego przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oraz progu koncentracji kapitałowej,
- 8) ryzyka operacyjnego, przy czym zgodnie z obowiązującymi przepisami wymogi na ryzyko operacyjne nie były uwzględniane w rachunku adekwatności kapitałowej w 2007 roku.

Spółki Grupy Kapitałowej PKO BP SA nie posiadają portfela handlowego a zatem nie generują wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego (z wyjątkiem ryzyka walutowego), a jedynie z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego.

Adekwatność kapitałowa Banku w 2007 roku utrzymywała się na bezpiecznym poziomie. Z uwagi na dynamiczny rozwój działalności kredytowej banku oraz wdrożenie od 1 stycznia 2008 roku wymagań Nowej Umowy kapitałowej powodujące wzrost wymogów kapitałowych, jednostka dominująca podjęła następujące działania w celu utrzymania wskaźnika wypłacalności powyżej 10%:

- w III kwartale 2007 roku zaliczono do funduszy własnych Banku część zweryfikowanego zysku netto za pierwsze półrocze 2007 roku,
- w IV kwartale 2007 roku została przeprowadzona emisja długu podporządkowanego oraz uzyskano zgodnie KNB na jej zaliczenie do funduszy własnych Banku.

Dodatkowo prowadzone były prace przygotowawcze umożliwiające docelowo przeprowadzenie transakcji sekurytyzacyjnych i emisji akcji.

W 2007 roku w ramach działań dostosowawczych do wymagań NUK dotyczących wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku, jednostka dominującą:

- 1) dostosowała systemy informatyczne do wyliczania i sprawozdawania wymogów kapitałowych,
- 2) dostosowała wewnętrzne procesy do spełniania wymogów sprawozdawczości obowiązujących w zakresie adekwatności kapitałowej,
- 3) opracowała i zatwierdziła wewnętrzne przepisy określające zasady zarządzania kapitałem (obowiązujące od dnia 1 stycznia 2008 roku).

Ważnym obszarem Nowej Umowy Kapitałowej, który w 2007 roku wymagał dostosowania systemów, procesów i procedur Banku, jest zarządzanie kapitałem jednostki dominującej oraz w Grupie Kapitałowej Banku, zgodnie z uchwałą Nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku (tzw. proces ICAAP). Zarządzanie kapitałem w Banku ma na celu utrzymywanie w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej Banku oraz zwiększenie rentowności Grupy Kapitałowej Banku i jej wartości dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem obejmuje ocenę wielkości kapitału własnego (adekwatność kapitałowa Grupy Kapitałowej banku, rentowność poszczególnych linii biznesowych banku i poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej Banku), a także ocenę poziomu kapitału wewnętrznego (adekwatności kapitału ekonomicznego niezbędnego do pokrycia każdego z rodzajów ryzyka w Banku i w spółkach Grupy Kapitałowej). Proces zarządzania kapitałem wewnętrznym w jednostce dominującej obejmuje:

- 1) określenie istotnych rodzajów ryzyka obejmujących w szczególności:
 - ryzyko kredytowe (w tym: ryzyko niewypłacalności),
 - ryzyko rynkowe (w tym: ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko płynności),
 - ryzyko operacyjne,
 - ryzyko biznesowe (w tym: ryzyko strategiczne, ryzyko reputacji)
- 2) wyznaczanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) ustalanie łącznego kapitału wewnętrznego koniecznego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku i spółek Grupy Kapitałowej,
- 4) wykonywanie testów warunków skrajnych adekwatności kapitałowej.

Ponadto, w 2007 roku bank opracował i zatwierdził zasady polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej, zgodnie z wymaganiami uchwały Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku. Zasady określają zakres, częstotliwość, miejsce i formę publikacji, a także sposób weryfikacji informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz informacji podlegających ogłaszaniu, określonych w uchwale Nr 6/2007 Komisji nadzoru Bankowego. Dokument zawierający zasady polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej jest dostępny na stronie internetowej Banku. Informacja o dostępie do zasad jest ogłoszona, w sposób ogólnie dostępny, w oddziałach Banku.

Zgodnie z § 6 uchwały Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego, jednostka dominującą ogłasza, w cyklu rocznym, informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w dokumencie odrębnym od sprawozdania finansowego, publikowanych nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzonego rocznego sprawozdania finansowego przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Obciążenie z tytułu narażenia na ryzyko

Poniższe tabele prezentują narażenie Grupy Kapitałowej z tytułu ryzyka kredytowego oraz poszczególnych typów ryzyka rynkowego. Kwoty zostały wyliczone zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku.

W przypadku ryzyka kredytowego dla należności bilansowych wartość ważona ryzykiem, obliczona jest jako iloczyn wartości bilansowej i odpowiedniej dla danego klienta i rodzaju zabezpieczenia wagi ryzyka.

Dla instrumentów pochodnych ważoną ryzykiem kwotę ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się przez wyliczenie ekwiwalentu bilansowego instrumentu pochodnego według metody zaangażowania pierwotnego dla transakcji zaliczanych do portfela bankowego.

Dla pozostałych zobowiązań pozabilansowych podstawą do wyliczenia ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego jest iloczyn ekwiwalentu bilansowego (stanowiący iloczyn nominalnej kwoty zobowiązania pozabilansowego i procentowej wagi produktu) i odpowiedniej wagi ryzyka dla danego Klienta i rodzaju ewentualnego zabezpieczenia.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem w portfelu bankowym pomnożoną przez 8%.

Dla instrumentów zaliczonych do portfela handlowego wyliczane są wymogi kapitałowe z tytułu narażenia na poszczególne rodzaje ryzyka rynkowego.

Struktura wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2007 roku:

Instrumenty bilansowe

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Kasa	1 708 936	-
Należności	81 969 560	67 899 587
Dłużne papiery wartościowe	11 951 685	152 804
Pozostałe papiery wartościowe, udziały	460 261	345 760
Aktywa trwałe	4 003 594	2 820 103
Pozostałe	5 474 406	3 481 430
Razem - portfel bankowy	105 568 442	74 699 684
Dłużne papiery wartościowe	2 990 576	1 089 407
Papiery kapitałowe przeznaczone do obrotu zaliczone do portfela handlowego Banku	9 665	9 665
Razem - portfel handlowy	3 000 241	1 099 072
Ogółem instrumenty bilansowe	108 568 683	75 798 756

Instrumenty pozabilansowe

Typ instrumentu	Koszt zastąpienia	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Pochodne			
<i>Instrumenty stóp procentowych:</i>	198 682 731	1 570 408	314 081
FRA	73 860 000	243 636	48 727
IRS	124 822 731	1 326 772	265 354
<i>Instrumenty walutowe:</i>	14 823 154	887 744	178 302
Forward walutowy	1 469 673	16 272	3 254
Forward - instrumenty wbudowane	199	2	1
SWAP	2 268 825	22 688	4 538
CIRS	11 049 300	845 774	169 155
OPCJE (ekwiwalent delta - zakup opcji)	35 157	3 008	1 354
<i>Pozostałe instrumenty:</i>	303 726	29 460	6 327
CDS	231 325	27 993	5 597
Inne (w tym sprzedaż opcji, waga ryzyka 0%)	72 401	1 467	730
Instrumenty pochodne razem	213 809 611	2 487 612	498 710
w tym:			
portfel bankowy	38 235 646	1 150 782	230 591
portfel handlowy	175 573 965	1 336 830	268 119

Pozostałe pozabilansowe

Typ instrumentu	Wartość pozabilansowa	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Zobowiązania do udzielenia kredytu oraz pozostałe zobowiązania finansowe	25 551 010	3 879 300	3 851 352
Gwarancje udzielone	1 256 670	694 901	691 375
Akredytywy udzielone	562 155	280 758	280 487
Inne	572 033	309 616	262 547
Razem portfel bankowy	27 941 868	5 164 575	5 085 761
Zobowiązania zakupu papierów	9 107	-	-
Gwarancje emisji	1 455 509	1 455 509	1 248 269
Razem portfel handlowy	1 464 616	1 455 509	1 248 269

	Wartość bilansowa oraz pozabilansowa	Wartość ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Razem portfel bankowy (ryzyko kredytowe)	171 745 956	80 016 036	6 401 283

Wymogi kapitałowe dla portfela handlowego (ryzyko rynkowe)		Wymóg kapitałowy
Ryzyko rynkowe		220 143
w tym:		
Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych		1 187
Ryzyko szczególne instrumentów dłużnych		166 634
Ryzyko ogólne stóp procentowych		52 322
Inne:		24 248
Ryzyko rozliczenia - dostawy oraz kontrahenta		24 248
Całkowity wymóg kapitałowy (ryzyko kredytowe i rynkowe)		6 645 674

Struktura wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2006 roku:

Instrumenty bilansowe

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Kasa	1 429 379	-
Należności	72 337 197	48 129 203
Dłużne papiery wartościowe	15 202 985	265 465
Pozostałe papiery wartościowe, udziały	192 324	81 754
Aktywa trwałe	3 599 069	2 655 041
Pozostałe	5 203 271	3 208 279
Razem portfel bankowy	97 964 225	54 339 742
Dłużne papiery wartościowe	4 059 987	2 048 461
Papiery kapitałowe przeznaczone do obrotu zaliczone do portfela Banku	1 495	1 495
Razem portfel handlowy	4 061 482	2 049 956
Ogółem instrumenty bilansowe	102 025 707	56 389 698

Instrumenty pozabilansowe

Typ instrumentu	Koszt zastąpienia	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Pochodne			
<i>Instrumenty stóp procentowych:</i>	137 881 756	1 178 589	235 718
FRA	62 075 000	199 614	39 923
IRS	75 806 756	978 975	195 795
<i>Instrumenty walutowe:</i>	15 367 913	1 134 742	227 335
Forward walutowy	982 571	34 970	6 994
Forward – instrumenty wbudowane	3 809	1 181	591
Swap	3 778 498	184 163	36 833
CIRS	833	50	10
FX futures	10 598 238	914 234	182 847
Opcje (ekwiwalent delta – zakup opcji)	3 964	144	60
Instrumenty pochodne razem	153 249 669	2 313 331	463 053
w tym:			
portfel bankowy	27 923 211	1 217 802	243 916
portfel handlowy	125 326 458	1 095 529	219 137

Pozostałe pozabilansowe

Typ instrumentu	Wartość pozabilansowa	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Zobowiązania do udzielenia kredytu oraz pozostałe zobowiązania finansowe	23 615 395	3 363 632	2 629 874
Gwarancje udzielone	656 698	401 316	395 706
Akredytywy udzielone	237 650	108 929	108 258
Inne	3 208 300	835 043	381 150
Razem portfel bankowy	27 718 043	4 708 920	3 514 988
Gwarancje emisji	809 916	809 916	713 916
Razem portfel handlowy	809 916	809 916	713 916

	Wartość bilansowa oraz pozabilansowa	Wartość ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Razem portfel bankowy (ryzyko kredytowe)	153 605 479	58 098 646	4 647 892

Wymogi kapitałowe dla portfela handlowego (ryzyko rynkowe)	Wymóg kapitałowy	
Ryzyko rynkowe	132 165	
w tym:		
Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	214	
Ryzyko szczególne instrumentów dłużnych	94 618	
Ryzyko ogólne stóp procentowych	37 333	
Inne:	16 522	
Ryzyko rozliczenia - dostawy oraz kontrahenta	16 522	
Całkowity wymóg kapitałowy (ryzyko kredytowe i rynkowe)	4 796 579	
	31.12.2007	31.12.2006
Współczynnik wypłacalności	12.02	11.80*

* Współczynnik wypłacalności na dzień 31 grudnia 2006 roku został obliczony w oparciu o dane przekształcone w celu uwzględnienia zmian w ustawie prawo bankowe oraz z publikacji uchwały Nr 2/2007 KNB

Ryzyko operacyjne

Cele i zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów oraz zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Grupy Kapitałowej PKO BP SA, na zdarzenia od nich niezależne.

Grupa Kapitałowa w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym kieruje się następującymi zasadami:

- zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmują całokształt działalności Grupy,
- wyżej wymienione regulacje mają we wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej co do zasady jednolity charakter, zaś ewentualne różnice wynikają ze specyfikacji oraz skali działalności spółek Grupy Kapitałowej,
- określone są kompetencje oraz schematy podległości służbowej w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym na różnych szczeblach decyzyjnych,
- określony jest proces identyfikacji i oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich istotnych obszarów działalności Grupy Kapitałowej,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się zarówno na płaszczyźnie rozwiązań systemowych jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem.

Współpraca podmiotów w Grupie Kapitałowej w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest koordynowana przez Biuro Ryzyka Operacyjnego i Zgodności Banku PKO BP SA, które między innymi opiniuje przepisy wewnętrzne w zakresie systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym, monitoruje zdarzenia operacyjne oraz raportuje informacje o ryzyku operacyjnym występującym w Grupie kapitałowej do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego ma jednostka dominująca. Spółki Grupy ze względu na ich znacznie mniejszą skalę działalności, generują jedynie ograniczone ryzyko operacyjne.

W 2007 roku spółki Grupy Kapitałowej doskonały proces zarządzania ryzykiem operacyjnym wprowadzając nowe rozwiązania w zakresie identyfikacji ryzyka operacyjnego, klasyfikacji zdarzeń operacyjnych oraz wyliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

4. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Grupa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w bilansie nie są prezentowane w wartości godziwej.

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązanymi stronami transakcji.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to w szczególności następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę klientom: kredyty z terminem zapadalności do 1 roku, części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, nowe produkty wprowadzone do oferty Grupy w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego,
- zobowiązania Grupy wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, zobowiązania oparte na zmiennej stopie procentowej o zapadalności do 1 roku łącznie, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe, bony oszczędnościowe.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający, wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności, oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla depozytów o zbliżonych terminach wymagalności.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych stopą rentowności obligacji skarbowych o zbliżonym terminie wymagalności.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w bilansie Grupy na dzień 31 grudnia 2007 oraz 2006 roku, dane porównywalne według ich wartości godziwej, i dla których na dzień 31 grudnia 2007 i 2006 roku występuje różnica pomiędzy ich wartością godziwą oraz wartością bilansową:

	Stan na dzień 31.12.2007		Stan na dzień 31.12.2006	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Należności od banków	5 292 319	5 287 519	13 430 590	13 429 199
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76 417 149	76 816 457	58 906 607	59 106 992
Zobowiązania wobec innych banków	4 703 114	4 702 821	4 351 608	4 351 351
Zobowiązania wobec klientów	86 610 593	86 616 174	83 507 175	83 506 434
Zobowiązania podporządkowane	1 614 885	1 619 115	-	-

5. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i zarządzania inwestycyjnego. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

6. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowych sprzedaży wierzytelności

W latach 2005–2006 Bank dokonał sprzedaży wierzytelności zakwalifikowanych do kategorii ryzyka „stracone” (bilansowych i pozabilansowych) przysługujących Bankowi od podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Sprzedaż objęła w sumie ok. 137 000 sztuk wierzytelności o łącznej wartości ok. 2 mld złotych. Z uwagi na prawo nabywców do zgłaszania reklamacji dotyczących sprzedanych wierzytelności w terminach określonych w umowach sprzedaży, Bank utworzył rezerwy na ewentualne roszczenia, w tym na roszczenia zgłoszone do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego. Łączna wartość bilansowa rezerw na dzień 31 grudnia 2007 roku wynosi 9 894 tysięcy złotych (odpowiednio na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosła 39 290 tysięcy złotych). Bank nie otrzymał z tytułu powyższych transakcji papierów wartościowych. W 2007 roku nie przeprowadzono żadnej sprzedaży pakietowej wierzytelności Banku.

7. Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór podziału sprawozdawczości Grupy oparty jest na segmentach branżowych, a uzupełniający na segmentach geograficznych.

Grupa zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych.

Segmenty branżowe

Podział według segmentów branżowych przedstawia się następująco:

- Segment korporacyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi oraz działalność Bankowego Funduszu Leasingowego SA.
- Segment detaliczny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami małych i średnich przedsiębiorstw oraz z klientami indywidualnymi oraz działalność następujących spółek zależnych: KREDOBANK SA, Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego BANKOWY SA, PKO Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA, Inteligo Financial Services SA oraz Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA.
- Segment działalności skarbu obejmuje transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi oraz dłużnymi papierami wartościowymi.
- Segment inwestycyjny obejmuje działalność inwestycyjną i działalność maklerską jednostki dominującej oraz działalność Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA.
- Segment mieszkaniowy obejmuje transakcje jednostki dominującej związane z udzielaniem kredytów mieszkaniowych i przyjmowaniem wkładów oraz działalność PKO Inwestycje Sp. z o.o.

Bank zrezygnował z wydzielenia pozostałych segmentów z uwagi na nie osiągnięcie, żadnego z brzegowych progów wymienionych w MSR 14, a mianowicie:

- przychody segmentu ze sprzedaży na rzecz zewnętrznych klientów lub z transakcji realizowanych z innymi segmentami stanowią 10% lub więcej łącznych zewnętrznych i wewnętrznych przychodów wszystkich segmentów lub
- wynik segmentu niezależnie od tego, czy jest nim zysk czy strata stanowi 10% lub więcej połączonego wyniku wszystkich segmentów, które odnotowały zysk lub wszystkich segmentów, które poniosły stratę, w zależności od tego, która z tych wartości wyrażona jest jako wartość bezwzględna jest większa lub
- aktywa segmentu stanowią 10% procent lub więcej ogółu aktywów wszystkich segmentów.

Niewydzielone segmenty Bank wykazał, zgodnie z MSR 14, w nieprzypisanych pozycjach bilansujących (uzgadniających).

Aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów branżowych Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku, a także wybranych aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku. Dane za rok 2006 zostały odpowiednio przekształcone w celu zapewnienia porównywalności.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Działalność kontynuowana					
	Segment korporacyjny	Segment detaliczny	Segment działalności skarbu	Segment inwestycyjny	Segment mieszkaniowy	Działalność ogółem
Przychody						
Przychody na rzecz klientów zewnętrznych	1 436 300	5 881 059	1 120 939	252 711	2 529 976	11 220 985
Sprzedaż między segmentami	-	31 998	-	-	2 957	34 955
Przychody segmentu ogółem	1 436 300	5 913 057	1 120 939	252 711	2 532 933	11 255 940
Wynik						
Wynik segmentu	274 933	2 175 371	65 895	147 331	637 962	3 301 492
Wynik nieprzypisany łącznie z wynikiem niewydziałonych segmentów	-	-	-	-	-	71 932
Różnica bilansowego wyniku FX swap i CIRS oraz zarządczego wyniku z FX swap i CIRS (punkty swapowe)	-	-	-	-	-	231 434
Zysk z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem	-	-	-	-	-	3 604 858
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	-	-	-	-	-	4 372
Zysk przed opodatkowaniem i udziałami mniejszości	-	-	-	-	-	3 609 230
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	-	(667 838)
Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	-	-	-	37 760
Zysk netto okres	-	-	-	-	-	2 903 632

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	Działalność kontynuowana					Działalność ogółem
	Segment korporacyjny	Segment detaliczny	Segment działalności skarbu	Segment inwestycyjny	Segment mieszkaniowy	
Aktywa, zobowiązania i kapitały własne						
Aktywa segmentu	22 276 903	27 778 372	17 397 052	1 137 723	35 235 885	103 825 935
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	178 584	-	178 584
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	4 564 164
Aktywa ogółem	-	-	-	-	-	108 568 683
Zobowiązania segmentu i wynik segmentu	15 009 989	65 169 109	1 804 410	775 248	12 327 608	95 086 364
Zobowiązania i kapitały nieprzypisane	-	-	-	-	-	13 482 319
Zobowiązania ogółem	-	-	-	-	-	108 568 683

Pozostałe informacje dotyczące segmentu

Wynik z tytułu odpisów na utratę wartości*	73 014	(239 307)	-	6 168	24 764	(135 361)
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	-	-	-	-	-	782 726
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	-	-	-	-	380 570

* nie zawiera wyniku z tytułu odpisów na utratę wartości niewydzielonych segmentów

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Działalność kontynuowana					Działalność ogółem
	Segment korporacyjny	Segment detaliczny	Segment działalności skarbu	Segment inwestycyjny	Segment mieszkaniowy	
Przychody						
Przychody na rzecz klientów zewnętrznych	1 200 509	4 167 483	1 522 710	201 141	2 009 746	9 101 589
Sprzedaż między segmentami	-	43 827	-	-	3 020	46 847
Przychody segmentu ogółem	1 200 509	4 211 310	1 522 710	201 141	2 012 766	9 148 436
Wynik						
Wynik segmentu	270 049	1 392 440	118 612	110 179	535 806	2 427 086
Wynik nie przypisany łącznie z wynikiem nie wydzielonych segmentów	-	-	-	-	-	39 970
Różnica bilansowego wyniku FX swap i CIRS oraz zarządczego wyniku z FX swap i CIRS (punkty swapowe)	-	-	-	-	-	238 137
Zysk z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem	-	-	-	-	-	2 705 193
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	-	-	-	-	-	(3 705)
Zysk przed opodatkowaniem i udziałami mniejszości	-	-	-	-	-	2 701 488
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	-	(494 039)
Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych	-	-	-	-	-	58 397
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	2 149 052

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	Działalność kontynuowana					Działalność ogółem
	Segment korporacyjny	Segment detaliczny	Segment działalności skarbu	Segment inwestycyjny	Segment mieszkaniowy	
Aktywa, zobowiązania i kapitały własne						
Aktywa segmentu	19 293 605	19 127 175	28 158 790	1 619 540	25 137 161	93 336 271
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	180 162	-	180 162
Aktywa nieprzypisane	-	-	-	-	-	8 509 274
Aktywa ogółem	-	-	-	-	-	102 025 707
Zobowiązania segmentu i wynik segmentu						
Zobowiązania i kapitały nieprzypisane	-	-	-	-	-	10 716 081
Zobowiązania ogółem	-	-	-	-	-	102 025 707
Pozostałe informacje dotyczące segmentu						
Wynik z tytułu odpisów na utratę wartości	73 156	(109 678)	-	15 177	22 277	932
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	-	-	-	-	-	581 564
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-	-	-	-	-	317 911

* nie zawiera wyniku z tytułu odpisów na utratę wartości niewydzielonych segmentów

Segmenty geograficzne

Z uwagi na to, że działalność Grupy, prowadzona jest również poza granicami Polski, uzupełniającym układem sprawozdawczym jest podział działalności według segmentów geograficznych.

Działalność operacyjna (działalność obejmuje wszystkie segmenty branżowe) Grupy Kapitałowej PKO BP SA skoncentrowana jest na działalności w Polsce poprzez PKO BP SA i podmioty podporządkowane.

Poza Polską działalność Grupy, prowadzona jest na Ukrainie - poprzez KREDOBANK SA oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Działalność Grupy poza granicami Polski charakteryzuje się stosunkowo niewielką skalą w stosunku do wyników całej Grupy.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku i 31 grudnia 2006 roku, a także nakładów oraz niektórych aktywów na dzień 31 grudnia 2007 roku i 31 grudnia 2006 roku w podziale na poszczególne segmenty geograficzne.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Polska	Ukraina	Razem
Przychody			
Przychody segmentu ogółem	10 943 556	312 384	11 255 940
Pozostałe informacje dotyczące segmentu			
Aktywa segmentu	106 419 005	1 971 094	108 390 099
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	178 584	-	178 584
Aktywa ogółem	106 597 589	1 971 094	108 568 683
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	712 823	69 903	782 726

(w tysiącach złotych)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Polska	Ukraina	Razem
Przychody			
Przychody segmentu ogółem	8 912 993	235 443	9 148 436
Pozostałe informacje dotyczące segmentu			
Aktywa segmentu	100 058 282	1 787 263	101 845 545
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	180 162	-	180 162
Aktywa ogółem	100 238 444	1 787 263	102 025 707
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	513 595	67 969	581 564

8. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2007	2006
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	5 164 104	3 918 884
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	561 346	762 133
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	516 975	570 628
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	242 513	259 710
Z tytułu papierów handlowych	24 527	22 696
Pozostałe	72 926	60 720
Razem	6 582 391	5 594 771

Koszty z tytułu odsetek

	2007	2006
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(1 699 494)	(1 557 426)
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(130 197)	(90 353)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(28 711)	(5 160)
Koszty z tytułu innych depozytów na rynku pieniężnym	-	(4 964)
Inne	(80 261)	(104 689)
Razem	(1 938 663)	(1 762 592)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku łączna kwota przychodów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła 5 996 518 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku: 4 809 942 tysięcy złotych). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku kwota kosztów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła (1 893 712) tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku kwota ta wynosiła (1 717 641) tysięcy złotych.

Poniżej przedstawiono informację dotyczące zysków i strat netto od kredytów i pożyczek oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu*

2007	Zyski	Straty	Wynik netto
Pożyczki i kredyty	5 813 771	-	5 813 771
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	(1 858 402)	(1 858 402)
Razem	5 813 771	(1 858 402)	3 955 369

2006	Zyski	Straty	Wynik netto
Pożyczki i kredyty	4 711 522	-	4 711 522
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	(1 657 903)	(1 657 903)
Razem	4 711 522	(1 657 903)	3 053 619

* Pozycje obejmują wybrane salda przychodów/kosztów odsetkowych, przychodów/kosztów prowizyjnych oraz wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

9. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2007	2006
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	257 241	224 204
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	257 241	224 204
Pozostałe prowizje	2 763 588	2 071 306
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	777 700	742 132
Z tytułu kart płatniczych	705 767	549 936
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (w tym opłaty za zarządzanie)	610 441	215 968
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	202 260	46 300
Z tytułu operacji kasowych	204 026	208 612
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	87 722	71 277
Z tytułu masowych operacji zagranicznych	36 878	38 216
Z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków wartościowych	28 523	56 457
Inne*	110 271	142 408
Z tytułu usług powierniczych	1 207	589
Razem	3 022 036	2 296 099

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje: za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, sprzedaży obligacji, z *home banking*, z tytułu opłat manipulacyjnych oraz gwarancji, akredytyw i podobnych operacji.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2007	2006
Z tytułu kart płatniczych	(254 078)	(203 476)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(125 790)	(121 053)
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(152 205)	(6 880)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(105 197)	(48 319)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne innych banków	(9 264)	(9 286)
Z tytułu prowizji zapłaconych PPUP	(5 735)	(6 469)
Inne*	(34 568)	(34 364)
Razem	(686 837)	(429 847)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty składki ubezpieczeniowej dla posiadaczy kart PKO VISA GOLD i PKO EC/MC Business, waloryzację środków finansowych pozostających na rachunku zbiorczym, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych, koszty prowizji zapłacone pośrednikom oraz koszty prowizji operacji papierami wartościowymi.

10. Przychody z tytułu dywidend

	2007	2006
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:		
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	3 272	3 288
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	21	316
Razem	3 293	3 604

11. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2007	2006
Instrumenty dłużne	(337 105)	(127 809)
Instrumenty pochodne	261 210	26 748
Instrumenty kapitałowe	2 589	3 803
Pozostałe	(963)	6 409
Razem	(74 269)	(90 849)

2007	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	5 987 463	(5 735 895)	251 568
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	125 065	(450 902)	(325 837)
Razem	6 112 528	(6 186 797)	(74 269)

2006	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	5 188 334	(5 149 872)	38 462
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	198 429	(327 740)	(129 311)
Razem	5 386 763	(5 477 612)	(90 849)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyniosła 260 247 tysięcy złotych (w okresie roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku: 33 157 tysięcy złotych).

Zmiany wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa PKO BP SA w latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

12. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych/Wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż zaklasyfikowane do pozycji wycenianych przez wynik finansowy

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2007	2006
Kwota zysku ujęta bezpośrednio w kapitale własnym	-	10 111
Kwota straty ujęta bezpośrednio w kapitale własnym	(57 006)	-
Razem	(57 006)	10 111
Kwota zysku usunięta z kapitału własnego	10 418	63 250
Kwota straty usunięta z kapitału własnego	(1 036)	(12 894)
Razem	9 382	50 356

13. Wynik z pozycji wymiany

	2007	2006
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	255 445	257 529
Pozostałe różnice kursowe	274 334	286 964
Razem	529 779	544 493

14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2007	2006
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	491 695	579 081
Przychody uboczne	25 257	27 048
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	24 702	28 781
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	20 122	13 312
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	19 469	16 705
Przychody z tytułu leasingu	12 565	13 934
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach podporządkowanych	1 101	20 716
Inne*	62 334	106 079
Razem	657 245	805 656

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: rozwiązanie rezerw (np.: na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania, konserwacji sprzętu przeciwpożarowego, usług szkolenia, usług pocztowych), zwrot kosztów postępowania windykacyjnego, należności z tytułu wynagrodzenia za organizację programu emisji obligacji korporacyjnych.

	2007	2006
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(250 502)	(324 877)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(23 636)	(30 523)
Koszty z tytułu leasingu	(20 710)	(25 809)
Koszty przekazanych darowizn	(8 348)	(8 651)
Koszty uboczne Banku	(4 224)	(4 327)
Koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego	(4 013)	(6 343)
Inne*	(48 851)	(93 377)
Razem	(360 284)	(493 907)

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez bank oraz koszty utworzenia odpisów aktualizujących wartość innych należności, koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych.

15. Ogólne koszty administracyjne

	2007	2006
Świadczenia pracownicze	(2 288 712)	(2 255 255)
Koszty rzeczowe	(1 331 871)	(1 163 143)
Amortyzacja	(380 570)	(317 911)
Podatki i opłaty	(67 737)	(65 173)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(13 682)	(10 458)
Razem	(4 082 572)	(3 811 940)

Koszty wynagrodzeń/Świadczenia pracownicze

	2007	2006
Wynagrodzenia	(1 841 549)	(1 759 179)
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	(375 679)	(348 550)
Rezerwy na odszkodowania i odprawy pieniężne wypłacone pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników	(68 153)	(37 000)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	(3 331)	(110 526)
Razem	(2 288 712)	(2 255 255)

16. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Zwiększenia				Zmniejszenia				Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały	14 937	5 992	-	-	-	2 303	6	-	18 620	(3 689)
nienotowane na giełdach	14 937	5 992	-	-	-	2 303	6	-	18 620	(3 689)
Instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	15 114	32	-	-	-	6 200	-	717	8 229	6 168
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 404 151	1 211 765	-	-	143 006	1 083 811	13 015	-	2 376 084	(127 954)
kredyty konsumpcyjne	503 411	452 939	-	-	83 603	222 273	-	-	650 474	(230 666)
kredyty mieszkaniowe	530 998	181 306	-	-	-	222 453	-	-	489 851	41 147
kredyty gospodarcze	1 369 413	577 520	-	-	59 403	639 032	13 015	-	1 235 483	61 512
należności od banków	329	-	-	-	-	53	-	-	276	53
Należności z tytułu leasingu finansowego	43 200	-	-	-	-	3 405	-	-	39 795	3 405
Rzeczowe aktywa trwałe	51 219	1 574	-	80	-	49 820	-	-	3 053	48 246
Wartości niematerialne	31 681	-	-	-	-	16 308	-	-	15 373	16 308
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	62 186	5 876	-	-	410	-	-	2 838	64 814	(5 876)
Pozostałe	150 937	70 438	16	269	3 424	77 187	2 188	-	138 861	6 749
Razem	2 773 425	1 295 677	16	349	146 840	1 239 034	15 209	3 555	2 664 829	(56 643)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Zwiększenia				Zmniejszenia				Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utruty w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały	24 900	38	-	35	9 736	296	4	-	14 937	258
nienotowane na giełdach	24 900	38	-	35	9 736	296	4	-	14 937	258
Instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	15 999	-	-	-	-	850	-	35	15 114	850
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 944 787	1 059 247	288	-	479 371	1 059 074	9 139	52 587	2 404 151	(173)
kredyty konsumpcyjne	603 576	269 303	-	-	74 474	294 994	-	-	503 411	25 691
kredyty mieszkaniowe	596 612	116 008	-	-	60 413	121 209	-	-	530 998	5 201
kredyty gospodarcze	1 742 844	673 936	288	-	343 061	642 868	9 139	52 587	1 369 413	(31 068)
należności od banków	1 755	-	-	-	1 423	3	-	-	329	3
Należności z tytułu leasingu finansowego	44 732	5 104	-	-	-	3 083	-	3 553	43 200	(2 021)
Rzeczowe aktywa trwałe	50 221	1 414	-	-	-	261	-	155	51 219	(1 153)
Wartości niematerialne	-	31 681	-	-	-	-	-	-	31 681	(31 681)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	57 015	5 433	-	31 349	31 349	262	-	-	62 186	(5 171)
Pozostałe	196 610	75 482	83	3 960	725	113 922	595	9 956	150 937	38 440
Razem	3 334 264	1 178 399	371	35 344	521 181	1 177 748	9 738	66 286	2 773 425	(651)

17. Działalność zaniechana

W 2007 i 2006 roku w Grupie Kapitałowej PKO BP SA nie wystąpiły istotne przychody lub koszty z działalności zaniechanej.

18. Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanych

Nazwa jednostki	2007	2006
Podmioty współzależne		
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	(3 678)	(2 999)
WAWEL Hotel Development Sp. z o.o.*	-	(1 789)
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA**	-	(1 467)
Grupa Kapitałowa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	1 963	(581)
Podmioty stowarzyszone		
Bank Poczty SA	5 875	2 185
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	28	44
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	150	50
Podmiot stowarzyszony Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA		
FINDER SA***	34	852
Razem	4 372	(3 705)

* w dniu 8 sierpnia 2006 roku nastąpiło zbycie udziałów spółki

** spółka z dniem 6 kwietnia 2006 roku weszła w skład Grupy Kapitałowej PKO BP SA

*** do dnia 2 stycznia 2007 roku - FINDER Sp. z o.o.

Dodatkowe informacje dotyczące podmiotów współzależnych i stowarzyszonych zawarte są w Nocie 1 „Informacje ogólne” i w Nocie 53 „Połączenie jednostek gospodarczych”.

19. Podatek dochodowy

	2007	2006
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(716 704)	(522 812)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	48 866	28 773
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(667 838)	(494 039)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	11 001	(1 850)
Razem	(656 837)	(495 889)

	2007	2006
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	3 609 230	2 701 488
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2006: 19%)	(685 753)	(513 283)
Efekt innych stawek podatkowych: na Ukrainie (25%)*	(1 424)	(2 052)
Trwałe różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	21 065	804
Pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	(23 431)	(29 206)
Rozwiązanie rezerw oraz dodatnia aktualizacja wartości, nie stanowiące przychodów podatkowych	31 051	33 310
Inne przychody wolne od opodatkowania	3 363	5 196
Przychody z tytułu dywidend	9 711	3 539
Pozostałe	371	(12 035)
Inne różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	(7 573)	5 134
Rozliczenie straty podatkowej	5 847	15 358
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(667 838)	(494 039)
Efektywna stopa podatkowa	18,50%	18,29%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	48 866	28 773
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(716 704)	(522 812)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2006: 19%)	(714 881)	(520 711)
Efekt innych stawek podatkowych: na Ukrainie (25%)	(1 823)	(2 101)

* Obciążenie z tytułu bieżącego podatku dochodowego KREDO BANKU SA w 2007 roku wyniosło równowartość 7 597 tysięcy złotych (w 2006 roku 8 755 tysięcy złotych).

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2007	31.12.2006
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	187 939	326
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9 932	170 960

Spółki Grupy PKO BP SA są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego, bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów skarbowych. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2007 rok następuje w ustawowym terminie tj. 31 marca 2008 roku po danym roku bilansowym.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Skonsolidowany bilans		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	31.12.2007	31.12.2006	2007	2006
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	99 944	95 630	4 314	14 638
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	277 827	294 460	(16 633)	(19 724)
Odsetki od papierów wartościowych	28 126	36 021	(7 895)	(22 132)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	1 901	5 165	(2 535)	(14 538)
odniesiona na wynik	705	3 240	(2 535)	(14 538)
odniesiona na kapitał	1 196	1 925	-	-
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych, w tym:	141 176	89 889	51 419	20 958
odniesiona na wynik	141 308	89 889	51 419	20 958
odniesiona na kapitał	(132)	-	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	548 974	521 165	-	-
odniesiona na wynik	547 910	519 240	28 670	(20 798)
odniesiona na kapitał	1 064	1 925	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	138 252	143 349	(5 097)	(1 452)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	33 217	20 107	-	-
odniesiona na wynik	22 065	19 057	3 008	10 306
odniesiona na kapitał	11 152	1 050	-	-
Wycena instrumentów pochodnych	62 331	44 031	18 300	(44 564)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	60 944	57 764	3 180	17 719
Rezerwa na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	27 930	25 891	2 039	7 738
Koszt utworzonych rezerw do rozliczenia w czasie	79 193	46 547	32 646	(5 669)
Korekta wyceny ESP	149 499	132 879	16 620	6 086
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych, w tym:	65 316	60 129	5 148	16 934
odniesiona na wynik	65 316	60 167	5 148	16 934
odniesiona na kapitał	-	(38)	-	-
Różnice kursowe KREDO BANKU SA	-	-	1 688	876
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	616 682	530 697	-	-
odniesione na wynik	605 530	529 685	77 533	7 974
odniesione na kapitał	11 152	1 012	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w bilansie)	72 154	33 454	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w bilansie)	4 446	23 922	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	(48 866)	(28 773)

Na dzień 31 grudnia 2007 roku pozostała do rozliczenia strata podatkowa w spółkach Grupy wynosi 36 935 tysięcy złotych. Ostatnim rokiem, w którym strata ta może być wykorzystana jest rok 2011.

Z powyższej kwoty, w aktywie z tytułu odroczonego podatku dochodowego uwzględniono na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość 25 973 tysięcy złotych.

20. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest w oparciu o zysk lub stratę przypadającą na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku lub straty, która na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2007	2006
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	2 903 632	2 149 052
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 000 000	1 000 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	2,90	2,15

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W latach zakończonych: dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku lub straty, przypadającej na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku lub straty, która na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ, wszystkich rozważających potencjalnych akcji zwykłych.

W Banku zarówno w roku 2007 roku, jak i w roku 2006 roku nie występowały instrumenty rozważające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

Jak opisano powyżej, w latach zakończonych dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku w Banku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

21. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Bank nie ujmuje dywidend zadeklarowanych po dniu bilansowym jako zobowiązań występujących na dzień bilansowy.

Zgodnie z uchwałą nr 7/2007 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PKO BP SA z dnia 26 kwietnia 2007 roku, dywidendę za rok 2006 ustalono w wysokości 980 000 tysięcy złotych, tj. 0,98 złotych brutto na jedną akcję. Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2006 rok została określona na dzień 20 lipca 2007 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 2 sierpnia 2007 roku.

W dniu 8 kwietnia 2008 roku Zarząd Banku podjął uchwałę i postanowił przedłożyć Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy rekomendację wypłaty dywidendy za 2007 rok w wysokości 1 090 000 tysięcy złotych, tj. 1,09 złotych na jedną akcję.

22. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia z bilansu

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Grupa nie posiadała istotnych przeniesionych aktywów finansowych, których składniki nie kwalifikowałyby się do wyłączenia z bilansu.

23. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2007	31.12.2006
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	2 972 067	1 429 379
Gotówka	1 708 906	3 196 284
Inne środki	1 654	2 471
Razem	4 682 627	4 628 134

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskontowej weksli; na dzień 31 grudnia 2007 roku oprocentowanie to wyniosło 4,275%.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

24. Należności od banków

	31.12.2007	31.12.2006
Lokaty w innych bankach	4 676 670	12 367 173
Udzielone kredyty i pożyczki	372 257	232 673
Rachunki bieżące	183 784	246 793
Środki pieniężne w drodze	45 462	34 386
Inne należności	14 422	549 894
Razem	5 292 595	13 430 919
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(276)	(329)
Razem netto	5 292 319	13 430 590

Wartość nominalna lokat w innych bankach oprocentowanych stopą stałą wynosi na dzień 31 grudnia 2007 roku 4 596 601 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku: 12 294 042 tysięcy złotych). W większości lokaty te zawierane były na krótkie terminy. Wartość nominalna lokat w innych bankach oprocentowanych stopą zmienną wynosi na dzień 31 grudnia 2007 roku 200 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 299 tysięcy złotych).

25. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	1 193 255	997 136
emitowane przez Skarb Państwa	1 193 129	996 668
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	126	468
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	9 664	1 495
Udziały i akcje w innych jednostkach – nie notowane na giełdach	-	4
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 202 919	998 635

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz za dzień 31 grudnia 2006 roku według wartości księgowej

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	55 507	65 310	206 577	516 795	349 066	1 193 255
emitowane przez Skarb Państwa	55 507	65 310	206 451	516 795	349 066	1 193 129
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	126	-	-	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	9 664	-	-	-	-	9 664
Razem	65 171	65 310	206 577	516 795	349 066	1 202 919

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2007 roku w PLN wynosiła 5,97%, w EUR wynosiła 4,38%.
Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2007 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 61 780
- obligacje skarbowe 1 108 839
- obligacje w EUR 7 164
- obligacje komunalne 123

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	611 275	88 616	134 645	38 987	123 613	997 136
emitowane przez Skarb Państwa	611 275	88 616	134 177	38 987	123 613	996 668
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	468	-	-	468
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	1 495	-	-	-	-	1 495
Udziały i akcje w innych jednostkach – nie notowane	-	-	-	-	4	4
Razem	612 770	88 616	134 645	38 987	123 617	998 635

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2006 roku w PLN wynosiła 4,45%, w EUR wynosiła 4,03%, a w USD 4,71%.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2006 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 67 080
- obligacje skarbowe 803 444
- obligacje w USD 14 553
- obligacje w EUR 95 780
- obligacje komunalne 458

26. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę

W ramach swojej działalności Grupa Kapitałowa wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Grupę stanowią kontrakty terminowe. Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Grupa posiadała następujące instrumenty pochodne:

Rodzaj kontraktu	31.12.2007		31.12.2006	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	882 368	814 180	644 385	773 582
FRA	146 575	144 704	68 646	76 228
FX Swap	73 193	67 132	104 133	32 737
CIRS	410 927	200 717	376 078	201 314
Forward	28 109	36 375	5 867	11 926
Opcje	15 528	16 424	45	2 019
Inne	36	393	-	-
Razem	1 556 736	1 279 925	1 199 154	1 097 806

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty

W Grupie występują instrumenty pochodne będące składnikami złożonych instrumentów finansowych, tj. takich, które zawierają zarówno instrument pochodny, jak i umowę zasadniczą, co sprawia, iż część przepływów pieniężnych generowanych przez instrument łączny zmienia się w sposób zbliżony do przepływów wynikających z niezależnego instrumentu pochodnego. Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty powodują, że część lub całość przepływów środków pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej, jest modyfikowana na podstawie określonej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego, ceny towaru, kursu walutowego, indeksu cen lub stóp, ratingu kredytowego lub indeksu kredytowego, bądź innej zmiennej, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejś ze stron kontraktu.

Instrumenty pochodne mogą być również wbudowane w umowy kredytowe i depozytowe. Grupa Kapitałowa przeanalizowała portfel umów kredytowych i depozytowych oraz zawarte umowy niefinansowe pod kątem konieczności wydzielenia wbudowanych instrumentów pochodnych i stwierdziła, że w swojej ofercie depozytów posiada depozyt strukturyzowany, którego składnikiem jest wbudowany instrument pochodny będący przedmiotem wydzielenia, odrębnego ujęcia oraz wyceny na zasadach analogicznych jak w przypadku instrumentów pochodnych. Nie stwierdzono umów kredytowych, zawierających wbudowane instrumenty pochodne, które wymagają wydzielenia i odrębnego ujęcia instrumentów wbudowanych. W ramach Grupy istnieją również umowy zwykłe (niefinansowe), zawierające wbudowane instrumenty pochodne, będące przedmiotem wydzielenia i odrębnej wyceny na zasadach analogicznych jak w przypadku instrumentów pochodnych wbudowanych w depozyty.

Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

Cele i zasady zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych oraz obciążenie ryzykiem kredytowym instrumentów pochodnych zostało zaprezentowane w notce 3.

Grupa Kapitałowa zawiera transakcje dotyczące instrumentów pochodnych z innymi instytucjami finansowymi, głównie z bankami oraz z instytucjami niefinansowymi. Poniższe tabele prezentują nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości godziwe instrumentów. Nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych są ujmowane w pozycjach pozabilansowych. Instrument pochodny staje się składnikiem aktywów, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2007 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
- rynek pozagiełdowy								
Swap walutowy	2 729 270	643 248	845 554	-	-	4 218 072	67 132	73 193
Zakup walut	1 356 838	324 984	432 144	-	-	2 113 966	-	-
Sprzedaż walut	1 372 432	318 264	413 410	-	-	2 104 106	-	-
Forward walutowy	966 764	1 004 944	906 335	71 852	-	2 949 895	36 375	28 145
Zakup walut	486 809	499 958	448 069	35 229	-	1 470 065	-	-
Sprzedaż walut	479 955	504 986	458 266	36 623	-	1 479 830	-	-
Opcje	195 247	445 795	614 253	135 922	-	1 391 217	16 424	15 324
Zakup	95 177	152 629	338 580	71 110	-	657 496	-	-
Sprzedaż	100 070	293 166	275 673	64 812	-	733 721	-	-
Cross Currency IRS	-	1 095 785	1 397 535	10 545 309	8 866 607	21 905 236	200 717	410 927
Zakup	-	555 435	705 155	5 317 678	4 471 031	11 049 299	-	-
Sprzedaż	-	540 350	692 380	5 227 631	4 395 576	10 855 937	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	10 336 000	12 814 000	78 651 500	132 577 610	15 266 352	249 645 462	814 180	882 368
Zakup	5 168 000	6 407 000	39 325 750	66 288 805	7 633 176	124 822 731	-	-
Sprzedaż	5 168 000	6 407 000	39 325 750	66 288 805	7 633 176	124 822 731	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	18 709 142	32 714 000	68 050 000	16 950 000	-	136 423 142	144 704	146 575
Zakup	9 600 000	16 710 000	37 400 000	10 150 000	-	73 860 000	-	-
Sprzedaż	9 109 142	16 004 000	30 650 000	6 800 000	-	62 563 142	-	-
Pozostałe transakcje								
Transakcje futures na OBLIGACJE	10 856	9 636	5 310	2 686	-	28 488	-	-
Zakup	5 428	4 818	2 531	1 343	-	14 120	-	-
Sprzedaż	5 428	4 818	2 779	1 343	-	14 368	-	-
Kredytowe transakcje pochodne(CDS)	-	-	-	109 575	121 750	231 325	376	-
Zakup	-	-	-	109 575	121 750	231 325	-	-
Inne (w tym na indeks giełdowy)	281	8 002	1 940	-	-	10 223	17	204
Zakup	281	2 034	-	-	-	2 315	-	-
Sprzedaż	-	5 968	1 940	-	-	7 908	-	-
Razem instrumenty pochodne	32 947 560	48 735 410	150 472 427	160 392 954	24 254 709	416 803 060	1 279 925	1 556 736

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2006 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
- rynek pozagiełdowy								
Swap walutowy	4 356 008	2 032 835	1 100 723	-	-	7 489 566	32 737	104 133
Zakup walut	2 171 188	1 045 029	562 280	-	-	3 778 497	-	-
Sprzedaż walut	2 184 820	987 806	538 443	-	-	3 711 069	-	-
Forward walutowy	409 346	439 806	868 158	263 963	-	1 981 273	11 926	5 867
Zakup walut	204 084	220 356	431 745	130 194	-	986 379	-	-
Sprzedaż walut	205 262	219 450	436 413	133 769	-	994 894	-	-
Opcje	-	7 819	29 575	3 952	-	41 346	98	25
Zakup	-	5 223	13 358	2 750	-	21 331	-	-
Sprzedaż	-	2 596	16 217	1 202	-	20 015	-	-
Cross Currency IRS	965 680	964 480	-	9 601 726	9 506 975	21 038 861	201 314	376 078
Zakup	488 840	487 640	-	4 832 050	4 789 709	10 598 239	-	-
Sprzedaż	476 840	476 840	-	4 769 676	4 717 266	10 440 622	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	5 800 000	7 468 000	32 812 100	98 915 326	6 554 960	151 550 386	773 582	644 385
Zakup	2 900 000	3 734 000	16 406 050	49 457 663	3 277 480	75 775 193	-	-
Sprzedaż	2 900 000	3 734 000	16 406 050	49 457 663	3 277 480	75 775 193	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	13 300 000	18 825 000	64 900 000	21 350 000	-	118 375 000	76 228	68 646
Zakup	6 300 000	9 375 000	34 050 000	12 350 000	-	62 075 000	-	-
Sprzedaż	7 000 000	9 450 000	30 850 000	9 000 000	-	56 300 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Transakcje na indeks giełdowy	-	952	-	68 701	-	69 653	1 921	20
Zakup	-	868	-	-	-	868	-	-
Sprzedaż	-	84	-	68 701	-	68 785	-	-
Razem instrumenty pochodne	24 831 034	29 738 892	99 710 556	130 203 668	16 061 935	300 546 085	1 097 806	1 199 154

27. Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	8 292 362	11 499 502
emitowane przez Skarb Państwa	7 353 033	10 165 511
emitowane przez pozostałe banki	764 018	1 291 148
emitowane przez inne podmioty finansowe	129 142	17 412
emitowane przez podmioty niefinansowe	46 169	25 431
Udziały i akcje w innych jednostkach	22 082	19 203
nie notowane	22 082	19 203
Razem	8 314 444	11 518 705

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku portfel papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Według wartości nominalnej	31.12.2007	31.12.2006
w jednostce dominującej:		
obligacje skarbowe	6 271 400	7 729 771
obligacje USD	587 424	798 059
w tym emitowane przez banki	234 349	448 799
obligacje EUR	1 271 610	2 471 124
w tym emitowane przez banki	555 210	632 148
obligacje PLN emitowane przez banki	-	200 000
w jednostkach zależnych:		
obligacje skarbowe	100 587	60 646
certyfikaty inwestycyjne	10 000	10 960
obligacje pozostałych podmiotów	95 833	47 780
obligacje skarbowe	79 250	43 450
bony skarbowe	2 290	3 690
instrumenty kapitałowe	20 409	16 343

Średnia rentowność dla dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa oraz Bank Centralny, znajdujących się w portfelu pozostałych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy na dzień 31 grudnia 2007 roku wynosiła w PLN 5,96%, w EUR 5,52%, w USD 4,57%, zaś na dzień 31 grudnia 2006 roku wynosiła w PLN 4,33%, w EUR 4,29 %, w USD 5,14%.

Bank w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyemitował półroczny depozyt strukturyzowany. Oprocentowanie lokaty było gwarantowane na określonym poziomie, gdy kurs USD/PLN osiągnął na koniec lokaty wartość mieszczącą się w określonym przedziale, w przeciwnym razie odsetki nie były wypłacane. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku. Bank posiadał w swojej ofercie roczną lokatę z wbudowanymi europejskimi opcjami binarnymi. Oprocentowanie składało się z dwóch części – gwarantowanej oraz dodatkowego oprocentowania, uzależnionego od kształtowania się kursu walutowego.

Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wg terminów zapadalności (wartość księgowa)

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	370	118	2 044 138	4 449 588	1 798 148	8 292 362
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	505 390	258 628	764 018
emitowane przez inne podmioty finansowe	15	-	-	72 118	57 009	129 142
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	118	5 010	36 972	4 069	46 169
emitowane przez Skarb Państwa	355	-	2 039 128	3 835 108	1 478 442	7 353 033
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane i nienotowane na giełdach	-	-	-	-	22 082	22 082
Razem	370	118	2 044 138	4 449 588	1 820 230	8 314 444

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	381 996	154 689	2 286 520	5 583 504	3 092 793	11 499 502
emitowane przez Skarb Państwa	179 501	154 501	2 226 322	4 847 016	2 758 171	10 165 511
emitowane przez pozostałe banki	202 012	-	44 076	711 026	334 034	1 291 148
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	13 944	2 880	588	17 412
emitowane przez podmioty niefinansowe	483	188	2 178	22 582	-	25 431
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane i nienotowane na giełdach	-	-	-	-	19 203	19 203
Razem	381 996	154 689	2 286 520	5 583 504	3 111 996	11 518 705

28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki udzielone		
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	74 158 998	57 649 166
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	1 403 662	1 277 962
Należności wyceniane według metody portfelowej	1 619 194	1 440 737
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	77 181 854	60 367 865
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1 363 864)	(1 237 180)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(536 271)	(640 330)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(475 673)	(526 312)
Odpisy - razem	(2 375 808)	(2 403 822)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	74 806 046	57 964 043

Umowy leasingu finansowego i leasingu operacyjnego

Leasing finansowy

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę Bankowy Fundusz Leasingowy SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2007 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	619 742	517 024	102 718
od 1 roku do 5 lat	1 174 457	1 031 024	143 433
powyżej 5 lat	124 481	102 850	21 631
Razem	1 918 680	1 650 898	267 782
Odpisy z tytułu utraty wartości	(39 795)	(39 795)	X
Razem po uwzględnieniu odpisów na utratę wartości	1 878 885	1 611 103	267 782

Inwestycja leasingowa netto

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	1 650 898
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	24 501

na dzień 31 grudnia 2006 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	408 374	350 029	58 345
od 1 roku do 5 lat	666 418	593 822	72 596
powyżej 5 lat	49 398	41 913	7 485
Razem	1 124 190	985 764	138 426
Odpisy z tytułu utraty wartości	(43 200)	(43 200)	X
Razem po uwzględnieniu odpisów na utratę wartości	1 080 990	942 564	138 426

Inwestycja leasingowa netto

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	985 764
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	110 965

Leasing operacyjny

Umowy leasingowe zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Bank w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez spółki Grupy.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2007	31.12.2006
Dla okresu:		
do 1 roku	80 108	71 437
od 1 roku do 5 lat	132 277	152 766
powyżej 5 lat	24 104	21 021
Razem	236 489	245 224

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku wyniosły 72 520 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku 129 961 tysięcy złotych).

29. Inwestycyjne papiery wartościowe

	31.12.2007	31.12.2006
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5 743 087	6 793 239
emitowane przez banki centralne	2 633 505	2 640 272
emitowane przez pozostałe banki	57 619	1 162 081
emitowane przez inne podmioty finansowe	902	6 091
emitowane przez podmioty niefinansowe	673 885	801 986
emitowane przez Skarb Państwa	1 201 129	1 256 781
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1 176 047	926 028
Razem inwestycyjne papiery wartościowe	5 743 087	6 793 239
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych	(26 849)	(30 051)
Razem inwestycyjne papiery wartościowe netto	5 716 238	6 763 188

Zmiany stanu inwestycyjnych papierów wartościowych

	2007	2006
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
Stan na początek okresu	6 763 188	1 881 378
Różnice kursowe	(1 626)	(315)
Zwiększenia	3 397 449	20 381 514
Zmniejszenia (wykup)	(4 380 104)	(15 510 367)
Zmiany wartości godziwej	(62 669)	10 978
Stan na koniec okresu	5 716 238	6 763 188

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności według wartości księgowej

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	2 633 505	-	2 633 505
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	55 377	-	55 377
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	437	437
emitowane przez podmioty niefinansowe	136 030	107 292	6 546	394 154	5 720	649 742
emitowane przez Skarb Państwa	156	-	69 600	650 695	480 678	1 201 129
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 617	5 501	124 669	556 492	486 769	1 176 048
Razem	138 803	112 793	200 815	4 290 223	973 604	5 716 238

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2007 roku wyniosła 6,05%.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

- bony wekslowe 2 150
- obligacje korporacyjne w PLN 596 668
- obligacje korporacyjne w EUR 24 723
- obligacje komunalne 1 171 442
- obligacje skarbowe 1 125 000
- obligacje NBP 2 551 112

w jednostce zależnej:

- obligacje skarbowe 111 740

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	-	2 640 272	2 640 272
emitowane przez pozostałe banki	-	-	1 101 852	57 987	-	1 159 839
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	-	854	854
emitowane przez podmioty niefinansowe	826	189 335	2 022	584 315	2 916	779 414
emitowane przez Skarb Państwa	2 435	-	30 680	1 223 031	635	1 256 781
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	1 143	71 599	581 958	271 328	926 028
Razem	3 261	190 478	1 206 153	2 447 291	2 916 005	6 763 188

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosła 4,93%.

Na dzień 31 grudnia 2006 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

- bony wekslowe 166 000
- obligacje korporacyjne 440 643
- obligacje korporacyjne w EUR 22 562
- obligacje komunalne 917 990
- obligacje skarbowe 1 106 000
- obligacje emitowane przez banki 1 100 000
- obligacje NBP 2 551 112

w jednostce zależnej:

- obligacje skarbowe 88 089

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku Grupa Kapitałowa PKO BP SA nie posiadała papierów wartościowych w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności.

30. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne

a) wartość inwestycji Banku w jednostkach współzależnych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2007	31.12.2006
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	10 519	14 197
Grupa Kapitałowa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	45 752	43 789
Razem	56 271	57 986

b) wartość inwestycji Banku w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2007	31.12.2006
Bank Pocztowy SA	113 000	113 000
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 626	1 598
Agencja Inwestycyjna CORP SA	301	226
FINDER SA*	7 386	7 352
Razem	122 313	122 176

*do dnia 2 stycznia 2007 roku FINDER Sp. z o.o.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk (strata) netto	% udziałów
31.12.2007					
Bank Pocztowy SA	3 098 960	2 848 798	256 025	29 090	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	36 825	2 550	11 700	1 809	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	14 653	9 575	312	42	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	4 027	2 486	14 471	315	22,31%
Razem	3 154 465	2 863 409	282 508	31 256	X
31.12.2006					
Bank Pocztowy SA	2 627 410	2 409 372	236 116	24 367	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	38 289	6 733	12 225	2 274	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	11 028	6 204	178	140	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 818	2 255	14 265	374	22,31%
Razem	2 680 545	2 424 564	262 784	27 155	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych odpowiednich spółek sporządzonych zgodnie z Polskimi Standardami Rachunkowości. Dane za 2006 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Skrócone informacje o jednostkach współzależnych wykazywanych metodą praw własności:

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk (strata) netto	% udziałów
31.12.2007					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	125 269	98 920	20 933	(7 410)	41,44%
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	172 534	79 973	2 681	2 098	49,43%
Razem	297 803	178 893	23 614	(5 312)	X
31.12.2006					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	124 514	91 186	1 454	(8 843)	41,44%
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	112 996	22 363	1 381	716	49,43%
Razem	237 510	113 549	2 835	(8 127)	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe spółki Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdań sporządzonych zgodnie z Polskimi Standardami Rachunkowości, a dane finansowe spółki Centrum Haffnera Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdania skonsolidowanego sporządzonego zgodnie z MSSF. Dane obu spółek za 2006 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2007 roku wszystkie jednostki stowarzyszone i współzależne są wykazywane metodą praw własności.

	2007	2006
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	122 176	120 378
Udział w zyskach (stratach)	6 087	3 131
Wyplacone dywidendy	(74)	(93)
Udział w zmianach ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jednostki	-	4 193
Objęcie udziałów FINDER SA	-	945
Objęcie udziałów INTER FINANCE Polska Sp. z o.o.	-	3 248
Objęcie udziałów Hotel Jan III Sobieski Sp. z o.o.	-	78 495
Zbycie udziałów Hotel Jan III Sobieski Sp. z o.o.	-	(78 495)
Objęcie udziałów P.L.ENERGIA SA	4 999	-
Zbycie udziałów P.L.ENERGIA SA	(4 999)	-
Utrata wartości inwestycji	(5 876)	(5 433)
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	122 313	122 176

	2007	2006
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na początek okresu	57 986	63 967
Udział w zyskach (stratach)	(1 715)	(6 836)
Wyplacone dywidendy	-	-
Udział w zmianach ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jednostki	-	44 371
Objęcie udziałów Centrum Haffnera Sp. z o.o.	-	44 371
Zbycie udziałów Wawel Hotel Development Sp. z o.o.	-	(17 377)
Przesunięcie do zależnych PKO TFI SA	-	(26 139)
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na koniec okresu	56 271	57 986

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

W 2007 roku PKO BP SA nie dokonywała bezpośrednich inwestycji w jednostki współzależne i stowarzyszone.

31. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Koszty prac rozwojowych	Patenty i licencje	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek podporządkowanych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Cena nabycia na 1 stycznia 2007 roku z uwzględnieniem umorzenia	-	623 278	205 655	115 095	944 028
Dokup udziałów jednostki podporządkowanej	-	-	28 408	-	28 408
Zakupy	-	9 813	-	296 124	305 937
Sprzedaż i likwidacja	-	(33)	-	(2)	(35)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	16 308	-	-	16 308
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(999)	-	-	(999)
Transfery	-	292 754	-	(292 754)	-
Amortyzacja	-	(111 469)	-	(2 526)	(113 995)
Pozostałe zmiany wartości*	2 539	(706)	3	2 003	3 839
Wartość bilansowa netto	2 539	828 946	234 066	117 940	1 183 491
<i>Na dzień 31 grudnia 2006 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	-	1 340 482	205 655	129 593	1 675 730
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(717 204)	-	(14 498)	(731 702)
Wartość bilansowa netto	-	623 278	205 655	115 095	944 028
<i>Na dzień 31 grudnia 2007 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	2 539	1 634 511	234 066	132 271	2 003 387
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(805 565)	-	(14 331)	(819 896)
Wartość bilansowa netto	2 539	828 946	234 066	117 940	1 183 491

* Pozycja „Pozostałe zmiany wartości” w grupie Patenty i licencje zawiera głównie przejęte z inwestycji w oprogramowanie

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Grupy są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów na ZSI w latach 2003–2007 wyniosła 704 045 tysięcy złotych (odpowiednio za lata 2003–2006 wyniosła 534 527 tysięcy złotych).

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Koszty prac rozwojowych	Patenty i licencje	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek podporządkowanych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Cena nabycia na 1 stycznia 2006 roku z uwzględnieniem umorzenia	963	189 132	156 304	342 371	688 770
Objęcie konsolidacją metodą pełną jednostek podporządkowanych	-	229	49 351	4	49 584
Zakupy	-	6 848	-	288 013	294 861
Sprzedaż i likwidacja	-	(66)	-	(1)	(67)
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(204)	-	-	(204)
Transfery	-	507 603	-	(507 603)	-
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(29 424)	-	(2 257)	(31 681)
Amortyzacja	-	(51 783)	-	(2 732)	(54 515)
Pozostałe zmiany wartości*	(963)	943	-	(2 700)	(2 720)
Wartość bilansowa netto	-	623 278	205 655	115 095	944 028
<i>Na dzień 31 grudnia 2005 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	1 862	831 134	156 336	353 219	1 342 551
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(899)	(642 002)	(32)	(10 848)	(653 781)
Wartość bilansowa netto	963	189 132	156 304	342 371	688 770
<i>Na dzień 31 grudnia 2006 roku</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	-	1 340 482	205 655	129 593	1 675 730
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(717 204)	-	(14 498)	(731 702)
Wartość bilansowa netto	-	623 278	205 655	115 095	944 028

* Pozycja „Pozostałe zmiany wartości” w grupie Patenty i licencje zawiera głównie przejęte z inwestycji w oprogramowanie

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w bilansie Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2007	31.12.2006
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	51 158	51 158
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	7 785	7 785
KREDOBANK SA	76 360	47 949
Wilanów Investment Sp. z o.o.	49 412	49 412
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	49 351	49 351
Wartość firmy netto razem	234 066	205 655

Szczegółowe dane dotyczące wartości firmy powstałej w wyniku nabycia w 2007 roku akcji, udziałów jednostek zależnych przedstawiono w Nocie 53 „Połączenie jednostek gospodarczych”.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa przeprowadziła obligatoryjnie testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek. Modele testów oparte są na zdyskontowanych przyszłych przepływach finansowych i przy założeniu dalszego posiadania akcji lub udziałów. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych są opracowane na podstawie planów finansowych jednostek obejmujących okres od 3 do 5 lat z wykorzystaniem zróżnicowanych stóp dyskontowych dostosowanych do specyfiki działalności poszczególnych jednostek. Wyniki przeprowadzonych testów według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku uzasadniają utrzymanie odpisów z tytułu utraty wartości na dotychczasowym poziomie.

Grupa nie wytwarza patentów i licencji we własnym zakresie. W okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku Grupa Kapitałowa PKO BP SA poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 782 726 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku 581 564 tysięcy złotych).

32. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 335 415	2 621 780	60 553	294 632	384 774	5 697 154
Zwiększenia, w tym:	22 410	34 474	32 943	1 561 105	16 179	1 667 111
Nabycie i inne zmiany	22 410	34 474	32 943	1 561 105	16 179	1 667 111
Zmniejszenia, w tym:	(48 540)	(259 357)	(18 042)	(1 230 105)	(28 316)	(1 584 360)
Likwidacja i sprzedaż	(25 083)	(247 129)	(15 823)	(47 333)	(21 739)	(357 107)
Przekazanie środków trwałych w leasing	-	-	-	(1 120 639)	-	(1 120 639)
Różnice kursowe	(11 751)	(8 983)	(1 010)	(8 084)	(4 970)	(34 798)
Inne	(11 706)	(3 245)	(1 209)	(54 049)	(1 607)	(71 816)
Transfery z nakładów na środki trwałe	41 507	200 427	1 054	(284 171)	41 183	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 350 792	2 597 324	76 508	341 461	413 820	5 779 905
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(500 103)	(2 137 360)	(31 743)	-	(321 688)	(2 990 894)
Zwiększenia, w tym:	(75 373)	(162 927)	(10 306)	-	(21 503)	(270 109)
Amortyzacja okresu	(74 688)	(161 880)	(10 226)	-	(21 376)	(268 170)
Inne	(685)	(1 047)	(80)	-	(127)	(1 939)
Zmniejszenia, w tym:	11 635	252 025	15 432	-	25 162	304 254
Likwidacja i sprzedaż	9 218	246 006	14 332	-	21 483	291 039
Inne	998	3 078	636	-	1 770	6 482
Różnice kursowe	1 419	2 941	464	-	1 909	6 733
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(563 841)	(2 048 262)	(26 617)	-	(318 029)	(2 956 749)
Odpisy aktualizujące						
Saldo otwarcia	(50 405)	(79)	-	(700)	(35)	(51 219)
Zwiększenia	-	(126)	-	(970)	-	(1 096)
Zmniejszenia	49 148	79	-	-	35	49 262
Saldo zamknięcia	(1 257)	(126)	-	(1 670)	-	(3 053)
Wartość netto	1 785 694	548 936	49 891	339 791	95 791	2 820 103
Saldo otwarcia	1 784 907	484 341	28 810	293 932	63 051	2 655 041
Saldo zamknięcia	1 785 694	548 936	49 891	339 791	95 791	2 820 103

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2007 roku na mocy umów leasingu finansowego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosi 13 310 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosła 17 860 tysięcy złotych). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 328 095	2 570 959	54 380	225 627	364 101	5 543 162
Zwiększenia, w tym:	9 168	35 504	19 412	1 043 979	8 842	1 116 905
Objęcie konsolidacją metodą pełną jednostek podporządkowanych	390	817	288	-	555	2 050
Nabycie i inne zmiany	8 778	34 687	19 124	1 043 979	8 287	1 114 855
Zmniejszenia, w tym:	(18 428)	(116 545)	(13 272)	(805 808)	(8 860)	(962 913)
Likwidacja i sprzedaż	(12 042)	(107 005)	(12 618)	(20 281)	(7 081)	(159 027)
Przekazanie środków trwałych w leasing	-	-	-	(780 069)	-	(780 069)
Różnice kursowe	(6 386)	(3 145)	(400)	(89)	(1 697)	(11 717)
Inne	-	(6 395)	(254)	(5 369)	(82)	(12 100)
Transfery z nakładów na środki trwałe	16 580	131 862	33	(169 166)	20 691	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 335 415	2 621 780	60 553	294 632	384 774	5 697 154
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(429 754)	(2 070 810)	(35 760)	-	(310 756)	(2 847 080)
Zwiększenia, w tym:	(74 538)	(169 506)	(7 575)	-	(18 846)	(270 465)
Amortyzacja okresu	(73 117)	(168 519)	(7 363)	-	(15 992)	(264 991)
Objęcie konsolidacją metodą pełną jednostek podporządkowanych	(112)	(649)	(197)	-	(358)	(1 316)
Inne	(1 309)	(338)	(15)	-	(2 496)	(4 158)
Zmniejszenia, w tym:	4 189	102 956	11 592	-	7 914	126 651
Likwidacja i sprzedaż	3 329	96 927	11 186	-	6 926	118 368
Różnice kursowe	860	1 776	331	-	973	3 940
Inne	-	4 253	75	-	15	4 343
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(500 103)	(2 137 360)	(31 743)	-	(321 688)	(2 990 894)
Odpisy aktualizujące						
Saldo otwarcia	(50 221)	(2 310)	-	-	-	(52 531)
Zwiększenia	(184)	(79)	-	(700)	(35)	(998)
Zmniejszenia	-	2 310	-	-	-	2 310
Saldo zamknięcia	(50 405)	(79)	-	(700)	(35)	(51 219)
Wartość netto	1 784 907	484 341	28 810	293 932	63 051	2 655 041
Saldo otwarcia	1 848 120	497 839	18 620	225 627	53 345	2 643 551
Saldo zamknięcia	1 784 907	484 341	28 810	293 932	63 051	2 655 041

W 2007 i 2006 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

W grupie rzeczowych aktywów trwałych „Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne” znajdują się grunty, które nie podlegają amortyzacji. Największą pozycję stanowi prawo wieczystego użytkowania gruntu w Warszawie o wartości księgowej 25 640 tysięcy złotych, którego wartość godziwa szacowana przez niezależnego rzeczoznawcę (na dzień 30 marca 2007 roku) jest wyższa od wartości księgowej o około 19 330 tysięcy złotych. Nie występują ograniczenia dotyczące praw do zbycia tych nieruchomości, a także nie istnieją zobowiązania umowne ich dotyczące.

Poniżej przedstawiono wartości przychodów/kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi Grupy.

	2007	2006
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie nie przyniosły przychodów z czynszów	1 439	1 329

33. Inne aktywa

	31.12.2007	31.12.2006
Zapasy	365 304	255 369
Należności od odbiorców	225 762	141 889
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	149 114	141 417
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	31 117	58 067
Należności z tytułu działalności dewizowej	15 892	5 244
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez bank dystrybucji znaków wartościowych	8 373	10 850
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	6 614	40 811
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana	5 716	10 250
Należność od innych banków i pozabankowych punktów sprzedaży znaków wartościowych	3 753	14 332
Inne*	132 335	89 454
Razem	943 980	767 683

* W pozycji „Inne” znajdują się głównie m.in. rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności z zakresu gospodarki własnej, należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi i budżetowymi.

a) Informacje dotyczące wartości zapasów

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju	31.12.2007	31.12.2006
Produkcja w toku*	344 378	241 454
Wyroby gotowe	10 551	715
Towary	9 910	12 778
Materiały	465	422
Razem	365 304	255 369

* Saldo zawiera głównie środki poniesione na budowę nieruchomości przez Spółki Grupy Kapitałowej zajmujące się działalnością deweloperską.

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości zapasów oraz nie wystąpiła wartość bilansowa zapasów zastawionych jako zabezpieczenie.

b) Informacje dotyczące aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży według rodzaju	31.12.2007	31.12.2006
Aktywa do zbycia	5 059	9 084
Przedmioty leasingu	657	1 166
Razem	5 716	10 250

34. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Grupa Kapitałowa posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie następujących zobowiązań własnych:

Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)

	31.12.2007	31.12.2006
Obligacje skarbowe:		
wartość nominalna	158 911	741 886
wartość bilansowa	160 943	746 655
Bony skarbowe:		
wartość nominalna	2 360	19 270
wartość bilansowa	2 281	19 896

Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Fundusz ochrony środków gwarantowanych Bank PKO BP SA tworzy zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2000 roku Nr 9, poz. 131 z późniejszymi zmianami).

	31.12.2007	31.12.2006
Wartość funduszu	202 824	144 575
Wartość nominalna zabezpieczenia	201 000	146 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	24.06.2008	24.03.2007
Wartość bilansowa zabezpieczenia	206 872	146 215

Wartość aktywów na pokrycie Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu, zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Fundusz gwarancyjny giełdy

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia, wykonywanych przez DOM MAKLERSKI PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW w ramach Funduszu gwarancyjnego giełdy.

	31.12.2007	31.12.2006
Fundusz gwarancyjny giełdy	8 120	5 487

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego, zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego, gwarantującego, rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat, uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

Ponadto jednostka konsolidowana metodą pełną KREDOBANK SA posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych:

	31.12.2007	31.12.2006
Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie pożyczek otrzymanych od zagranicznych organizacji finansowych:		
wartość w tysiącach hrywien	149 837	131 217
równowartość w tysiącach złotych	72 132	75 581
Obligacje Ministerstwa Finansów Ukrainy stanowiące zabezpieczenie pożyczek otrzymanych od organizacji finansowych		
wartość w tysiącach hrywien	60 000	53 000
równowartość w tysiącach złotych	28 884	30 528

35. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2007	31.12.2006
Do 1 miesiąca	1 279	1 387
Razem zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	1 387

Na dzień 31 grudnia 2007 roku stopa oprocentowania wynosiła 0,0071%, a na dzień 31 grudnia 2006 roku stopa oprocentowania wynosiła 0,0071%.

36. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2007	31.12.2006
Depozyty innych banków	3 485 970	3 680 163
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 079 430	475 765
Rachunki bieżące	94 212	176 463
Inne depozyty z rynku pieniężnego	43 502	19 217
Razem zobowiązania wobec innych banków	4 703 114	4 351 608

37. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

38. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	15 670 624	12 835 080
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	6 829 667	6 125 740
Depozyty terminowe	8 681 104	6 618 651
Inne	159 853	90 689
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	4 691 218	3 162 694
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 549 004	2 235 107
Depozyty terminowe	1 035 165	800 026
Inne	107 049	127 561
Zobowiązania wobec ludności	66 248 751	67 509 401
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	29 012 938	24 704 239
Depozyty terminowe	37 113 090	42 787 023
Inne	122 723	18 139
Razem zobowiązania wobec klientów	86 610 593	83 507 175

39. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku Grupa Kapitałowa posiadała zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania z tytułu emisji		
Obligacje wemitowane przez:		
BFL SA	166 823	43 722
KREDOBANK SA	12 037	-
Razem	178 860	43 722

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	53 427	-
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	102 198	-
od 3 miesięcy do 1 roku	11 198	43 722
od 1 roku do 5 lat	12 037	-
Razem	178 860	43 722

Średnie oprocentowanie papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2007 roku, wyemitowanych przez KREDO BANK wyniosło 13,75%, a przez BFL – 5,65%. Natomiast na dzień 31 grudnia 2006 roku oprocentowanie papierów wartościowych wyemitowanych przez BFL wyniosło 4,50 %, KREDO BANK w 2006 roku nie emitował własnych papierów wartościowych.

40. Zobowiązania podporządkowane

W czwartym kwartale 2007 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości 1 600 700 tysięcy złotych, o 10-letnim terminie wymagalności. Obligacje są oprocentowane w półrocznych okresach odsetkowych. Odsetki od obligacji są naliczane od wartości nominalnej według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR 6M, powiększonej o marżę równą 100 pb. p.a.

stan na 31 grudnia 2007 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/ wykupu	Stan obowiązania (tys. zł)
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	6,35%	30.10.2017	1 614 885

zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2007
Stan na początek okresu	-
Zwiększenia (z tytułu):	1 614 885
emisji obligacji podporządkowanych	1 597 341
odsetek od obligacji podporządkowanych	17 544
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 614 885

41. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2007	31.12.2006
Koszty do zapłacenia	220 330	218 110
Przychody pobierane z góry	321 273	300 904
Inne zobowiązania (z tytułu)	1 190 730	1 701 333
zobowiązania z tytułu rozliczeń w operacjach papierami wartościowymi	323 286	230 586
rozliczenia publiczno-prawne	137 888	157 881
zobowiązania wobec dostawców	136 426	126 362
rozliczenia międzybankowe i międzyoddziałowe	124 650	571 812
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami niefinansowymi	83 642	93 591
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	64 176	76 464
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych	58 328	114 656
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	38 348	3 798
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	34 266	56 259
zobowiązania z tytułu zwrotu kredytobiorcom nadpłat w związku z umorzeniem zadłużenia wobec budżetu państwa	33 341	30 895
zobowiązania z tytułu pozostałych rozliczeń	32 782	85 909
zobowiązania wobec UOKiK	16 597	16 597
zobowiązania z tytułu kaucji i wadium wpłaconych przez dostawców oraz od kredytów bezgotówkowych dla ludności na zakup artykułów przemysłowych	14 973	19 549
zobowiązania z tytułu pobranych zasiłków kasowych	9 225	9 989
pozostałe*	82 802	106 985
Razem	1 732 333	2 220 347

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu sprzedanych znaków wartościowych, zobowiązania z tytułu przekazów bankowych i innych zleceń do wypłaty oraz zobowiązania oddziału operacyjnego PKO BP SA wobec ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych PKO BP SA z tytułu zdeponowanych przez OSW środków, rozliczenia z tytułu obsługi zastępczej z Poczta Polska, zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych oraz rozliczenie środków klientów przeznaczonych na nabycie jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006, żadna ze Spółek Grupy nie posiadała zobowiązań, w przypadku, których nie wywiązywałaby się z płatności, wynikających z zawartych umów.

42. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na 1 stycznia 2007 roku	7 680	317 560	18 650	84 310	428 200
Utworzenie/aktualizacja rezerw	2 688	3 368	50 285	69 761	126 102
Wykorzystanie rezerw	(2 064)	-	-	(435)	(2 499)
Rozwiązanie rezerw	(756)	-	(41 073)	(55 813)	(97 642)
Różnice kursowe	-	-	(72)	-	(72)
Inne zmiany i reklasifikacje	10	(71)	273	-	212
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2007 roku	7 558	320 857	28 063	97 823	454 301

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 79 129 tysięcy złotych oraz rezerwę sekurytyzacyjną w kwocie 9 894 tysięcy złotych, która szerzej została opisana w Nocie 6.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na 1 stycznia 2006 roku	7 538	210 794	16 912	104 653	339 897
Utworzenie/aktualizacja rezerw	1 379	110 625	5 767	42 416	160 187
Wykorzystanie rezerw	(421)	(2)	-	-	(423)
Rozwiązanie rezerw	(816)	(3 864)	(4 001)	(62 759)	(71 440)
Nabycie/zbycie w wyniku połączenia jednostek	-	7	-	-	7
Różnice kursowe	-	-	(28)	-	(28)
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2006 roku	7 680	317 560	18 650	84 310	428 200

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 37 000 tysięcy złotych oraz rezerwę sekurytyzacyjną w kwocie 39 290 tysięcy złotych, która szerzej została opisana w Nocie 6.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

43. Świadczenia pracownicze

W dniu 10 listopada 2004 roku na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002r., Nr 171, poz. 1397 z późniejszymi zmianami) oraz § 14 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303) nastąpiło przyznanie akcji pracowniczych jednostki dominującej jej pracownikom. W wyniku przydziału pracownicy otrzymali 105 000 000 akcji, co stanowi 10,5 % udziału w kapitale zakładowym jednostki dominującej.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku w Grupie nie występowały istotne programy świadczeń pracowniczych.

44. Środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

W skonsolidowanym bilansie Grupa dokonała kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Grupy. W związku z tym, saldo z tytułu ZFŚS w skonsolidowanym bilansie Grupy na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów i kosztów związanych z ZFŚS:

	31.12.2007	31.12.2006
Pożyczki udzielone pracownikom	92 769	96 292
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	37 406	18 493
	2007	2006
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS w okresie	30 500	30 117
Bezzwrotne wydatki ZFŚS w okresie	15 062	15 447

45. Zobowiązania warunkowe

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte submisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	725 517	2009-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	bony wekslowe	299 529	2009-12-31	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO BP S.A.
Podmiot A	obligacje komunalne	213 000	2011-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	94 534	2011-11-30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E**	obligacje korporacyjne	17 792	2009-12-30	Umowa Emisji Obligacji*
Łącznie pozostałe, których wartość jednostkowa wynosi poniżej 15 mln złotych	obligacje komunalne	49 839		Umowa Emisji Obligacji*
Suma		1 400 211		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

** Dłużne papiery wartościowe denominowane w EUR po przeliczeniu na PLN

Na dzień 31 grudnia 2006 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	349 720	2009-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	174 365	2011-11-30	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot B	bony wekslowe	69 920	2009-12-30	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO BP SA
Spółka C	obligacje korporacyjne	50 000	2008-02-27	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot A	obligacje komunalne	40 500	2017-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D **	obligacje korporacyjne	22 911	2009-12-30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka G	obligacje korporacyjne	21 000	2008-06-30	Umowa Emisji Obligacji*
Łącznie pozostałe, których wartość jednostkowa wynosi poniżej 15 mln złotych	obligacje komunalne i korporacyjne	81 500		Umowa Emisji Obligacji*
Suma		809 916		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

** Dłużne papiery wartościowe denominowane w EUR po przeliczeniu na PLN

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją, zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

46. Potencjalne zobowiązania

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku, łączna wartość postępowań, w których Bank jest pozwany wynosiła 177 916 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 295 162 tysięcy złotych), a kwota łącznej wartości postępowań z powództwa Banku wynosiła 73 891 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 84 886 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych Grupy Kapitałowej PKO BP SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał wspomniane praktyki za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO BP SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2007 roku Bank posiada zobowiązanie na powyższą kwotę. Bank złożył odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu okręgowego w dniu 19 stycznia 2007 roku. Prezes UOKiK przekazał pod koniec października 2007 roku całość dokumentacji do Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, tj. odwołania banków od decyzji, zażalenia banków na rygor natychmiastowej wykonalności nadany rozstrzygnięciu decyzji oraz zażalenia banków na koszty postępowania. Sąd rozpoczął czynności wynikające z kodeksu postępowania cywilnego, w tym m.in. zaważwał strony do udzielenia odpowiedzi na odwołania. Do dnia 31 grudnia 2007 roku nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie.

b) Roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez jednostkę dominującą, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do trzech nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli. W stosunku do dwóch z nieruchomości toczą się postępowania sądowe. W przypadku jednej nieruchomości są prowadzone negocjacje mające na celu uregulowanie stanu prawnego tych nieruchomości. Do dnia 31 grudnia 2007 roku nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku nie zawiera korekt związanych z potencjalnymi zobowiązaniami.

Zarząd PKO BP SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

Udzielone zobowiązania finansowe

	31.12.2007	31.12.2006
Udzielone zobowiązania finansowe razem:	24 346 666	22 552 006
na rzecz podmiotów finansowych	564 551	1 709 213
na rzecz podmiotów niefinansowych	23 551 708	19 145 852
na rzecz budżetu	230 407	1 696 941
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 860 369	10 298 419

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Gwarancje i poręczenia	31.12.2007	31.12.2006
Podmioty finansowe	8 520	12 705
Podmioty niefinansowe	3 614 258	2 197 511
Budżet	262 494	137 466
Razem zobowiązania udzielone	3 885 272	2 347 682

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 42.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2007 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	5 996 907	846 343	7 967 694	7 405 452	2 130 270	24 346 666
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	724 128	98 931	977 951	1 960 497	123 765	3 885 272
Razem	6 721 035	945 274	8 945 645	9 365 949	2 254 035	28 231 938

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2006 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	4 889 986	1 120 944	7 858 996	6 579 706	2 102 374	22 552 006
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	443 339	96 189	526 452	1 220 916	60 786	2 347 682
Razem	5 333 325	1 217 133	8 385 448	7 800 622	2 163 160	24 899 688

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania otrzymane:	1 078 717	6 304 823
1. finansowe	358 604	1 258 783
2. gwarancyjne	720 113	5 046 040

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zastawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku na rzecz Grupy Kapitałowej nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

47. Kapitał zakładowy

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie wystąpiły żadne zmiany w wysokości kapitału zakładowego jednostki dominującej.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku kapitał zakładowy PKO BP SA wynosił 1 000 000 tysięcy złotych i składało się na niego 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN (na dzień 31 grudnia 2006 roku: 1 000 000 tysięcy złotych, 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN) – akcje w pełni opłacone.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku w obrocie znajdowało się 485 056 tysięcy akcji (na dzień 31 grudnia 2006 roku 490 000 tysięcy akcji).

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone Banku nie posiadały akcji PKO BP SA.

Dane na temat posiadaczy akcji PKO BP SA zostały przedstawione w Nocie 1.

48. Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy

	31.12.2007	31.12.2006
Kapitał zapasowy	5 592 311	4 529 920
Kapitał z aktualizacji wyceny	(43 066)	3 834
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	1 518 025	1 505 943
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	(72 192)	(166 771)
Razem	8 065 078	6 942 926

49. Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2007	31.12.2006
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 682 627	4 628 134
Bieżące należności od instytucji finansowych	4 580 772	9 535 024
Razem	9 263 399	14 163 158

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

	2007	2006
Wycena, naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych pomniejszona o podatek odroczone	(296 021)	41 256
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(58 363)	30 369
Wycena, odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	109 627	126 197
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(34 089)	(9 590)
Pozostałe	-	(250)
Inne korekty - razem	(278 846)	187 982

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	2007	2006
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(83 684)	(15 121)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	11 680	12 619
Wynik na sprzedaży aktywów do sprzedaży zgodnie z MSSF 5	-	(21 296)
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej - razem	(72 004)	(23 798)
Odsetki i dywidendy	2007	2006
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(202 603)	(259 143)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(6 267)	(3 604)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	1 580	1 308
Odsetki i dywidendy - razem	(207 290)	(261 439)
Zmiana stanu należności od banków	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	8 138 271	(767 295)
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	53	1 449
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(4 954 252)	2 039 747
Zmiana stanu razem	3 184 072	1 273 901
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(17 510 542)	(12 031 978)
Zmiana stanu rezerwy na należności od klientów	29 592	540 719
Zmiana stanu razem	(17 480 950)	(11 491 259)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	351 398	2 268 883
Przeniesienie zaciągnięcia/splaty pożyczek długoterminowych od banków do działalności finansowej	(2 649 228)	(294 794)
Zmiana stanu razem	(2 297 830)	1 974 089
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	3 103 418	6 759 612
Przeniesienie zaciągnięcia/splaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	(292 751)	(51 821)
Zmiana stanu razem	2 810 667	6 707 791
Zmiana stanu rezerw	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	6 625	70 706
Odpisy z tytułu utraty wartości należności od banków	(53)	(1 449)
Odpisy z tytułu utraty wartości należności od klientów	(29 592)	(579 416)
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wyceny portfela do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	10 831	(1 922)
Zmiana stanu razem	(12 189)	(512 081)

Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(488 014)	357 867
Naliczone odsetki i prowizje od zobowiązań podporządkowanych	17 511	-
Przeniesienie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	23 195	2 676
Zmiana stanu razem	(447 308)	360 543

50. Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo

Transakcje podmiotu dominującego z jednostkami podporządkowanymi wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo i personalnie zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

31 grudnia 2007 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	49 400	48 696	1 033	678	678	10	10	131 833
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	15 834	475	475	6	6	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	782	45	45	9	9	3 224
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	15 204	15 013	1 066	285	285	15	15	27 617
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	10 155	1	1	223	223	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	468	-	10	1 255	-	2 340	-	-
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	4 842	18	18	325	325	3 582
Centrum Obsługi Biznesu Sp z o.o.	30 057	29 891	544	1 292	1 292	76	38	1 001
Bank Pocztowy SA	2	-	3 539	41	30	710	326	1 834
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	996	-	4	91	91	35	-	508
Razem	96 127	93 600	37 809	4 181	2 915	3 749	952	169 599

31 grudnia 2006 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	2 059	2 055	234	1 941	1 941	39	39	191 038
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	8 692	8 605	108	401	401	7	7	30 856
Kamienica Morska Sp. z o.o.	537	534	22	16	16	-	-	2 926
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	6 224	6 156	885	461	461	12	12	39 436
INTER FINANCE Polska Sp. z o.o.	-	-	468	1	1	13	13	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	2 365	1	1	197	197	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	223	-	-	1 454	-	4 016	52	-
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	8 759	42	42	220	220	3 831
Centrum Obsługi Biznesu Sp z o.o.	25 214	25 211	2 368	54	54	49	49	7 169
Bank Pocztowy SA	3	-	8 602	14	-	63	63	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	2 918	2 000	1	143	143	14	-	586
Razem	45 870	44 561	23 812	4 528	3 060	4 630	652	275 842

51. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

W bilansie Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa. Największe zaangażowania kredytowe zostały przedstawione w Nocie 3. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1115 z późniejszymi zmianami), PKO BP SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych. W ramach realizacji przez budżet państwa ustawowych obowiązków, Bank w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku zaliczył do przychodów kwotę 122 183 tysiące złotych (w 2006 roku 155 032 tysiące złotych) z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela. W tym okresie Bank otrzymał kasowo kwotę 107 348 tysięcy złotych (w 2006 roku 135 236 tysięcy złotych) z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela. Różnica w wysokości 14 835 tysięcy złotych (w 2006 roku 19 796 tysięcy złotych) pomiędzy przychodami memoriałowymi przypadającymi za dany okres, a przychodami za ten okres otrzymanymi kasowo jest wykazana w bilansie Banku w pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

PKO BP SA otrzymuje prowizję za prowadzenie rozliczeń związanych z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 122, poz. 1310). Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku PKO BP SA otrzymała prowizję w kwocie 5 168 tysięcy złotych (za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku w kwocie 4 619 tysięcy złotych), która jest wykazana w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych, która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku nie dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych. Kwota przekazana przez budżet z tego tytułu w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyniosła 27 146 tysięcy złotych (w 2006 roku 61 198 tysięcy złotych) i w całości zaewidencjonowana została w przychody Banku, ujęta w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku Bank zaliczył również do przychodów z tytułu prowizji kwotę 74 tysiące złotych (w 2006 roku 113 tysiące złotych) z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 roku utracili wzrosty lub dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 i w pierwszym półroczu 1992 nie znolizowano wynagrodzeń. Kwota została wykazana w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

Dom Maklerski jednostki dominującej pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej dnia 11 lutego 2003 roku, pomiędzy Ministrem Finansów jako emitentem a Bankiem. Dom Maklerski na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji. Z tego tytułu Dom Maklerski otrzymał w 2007 roku 33 604 tysiące złotych (w 2006 roku 48 085 tysięcy złotych).

Istotne transakcje PKO BP SA z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2007			31.12.2006		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
Podmiot 1	305 456	-	484 204	-	3 083	-
Podmiot 2	268 266	-	23 000	345 527	74 000	23 000
Podmiot 3	190 227	6 808	86 500	257 292	94 130	162 708
Podmiot 4	152 065	78 024	52 800	-	69 199	-
Podmiot 5	128 395	133 387	316 550	132 125	71 578	240 879
Podmiot 6	109 345	-	92 219	75 647	126 600	96 298
Podmiot 7	102 651	13 240	40 597	-	-	68 943
Podmiot 8	101 206	85 439	728 282	-	-	-
Podmiot 9	91 021	-	-	109 225	-	-
Podmiot 10	65 252	-	18 748	-	4 778	-
Podmiot 11	60 912	-	-	-	-	-
Podmiot 12	53 020	2 692	146 980	-	19 588	-
Podmiot 13	36 063	2 490	-	32 601	49 000	10 674
Podmiot 14	35 820	-	-	-	-	-
Podmiot 15	31 718	31 775	62 282	-	59 721	32 000
Pozostałe istotne zaangażowania	202 241	1 680 370	1 229 488	642 737	1 502 883	1 421 605
Razem	1 933 658	2 034 225	3 281 650	1 595 154	2 074 560	2 056 107

52. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego jednostki dominującej

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO BP SA

	2007	2006
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 655	1 848
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	272	346
Razem wynagrodzenia	1 927	2 194

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek podporządkowanych PKO BP SA

	2007	2006
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	833	401
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	287	62
Razem wynagrodzenia	1 120	463

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do „pozostałych świadczeń długoterminowych”.

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

e) płatności w formie akcji własnych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa i pracowników

	31.12.2007	31.12.2006
Pracownicy	850 624	612 301
Członkowie Zarządu	5 036	352
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	513	254
Razem	856 173	612 907

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO BP SA

	2007	2006
Zarząd		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	9 091	6 938
Rada nadzorcza		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 294	1 153
Łączna kwota świadczeń	10 385	8 091

53. Połączenie jednostek gospodarczych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku nie nastąpiło połączenie jednostki dominującej oraz jednostek podporządkowanych z innymi podmiotami.

Poniżej przedstawiono istotne informacje dotyczące transakcji nabycia akcji lub udziałów jednostek podporządkowanych, które miały miejsce w 2007 roku.

a) dotyczące KREDOBANKU SA

W dniu 20 kwietnia 2007 roku PKO BP SA podpisała z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju warunkową umowę nabycia przez PKO BP SA akcji KREDOBANK SA. Przedmiotem transakcji było 6 194 908 483 sztuk akcji KREDOBANK SA o łącznej wartości nominalnej 61 949 084,83 UAH. Nabywany pakiet akcji stanowi 28,2486% w kapitale zakładowym Spółki i uprawnia do 28,2486% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki. Warunkiem koniecznym do realizacji transakcji było uzyskanie zezwolenia Narodowego Banku Ukrainy. W dniu 26 lipca 2007 roku, po otrzymaniu zezwolenia Narodowego Banku Ukrainy, została przeprowadzona transakcja nabycia akcji

KREDOBANK SA. Cena nabycia wyniosła 17 348 177,00 EUR. W wyniku realizacji powyższej transakcji PKO BP SA posiada akcje KREDOBANK SA stanowiące łącznie 98,1815% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 98,1815% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki.

Poniżej zaprezentowano informacje dotyczące wartości firmy powstałej w wyniku transakcji nabycia akcji KREDOBANKU SA, która miała miejsce w 2007 roku:

KREDOBANK SA	
Data nabycia	26.07.2007
Udział w kapitale Spółki	28,249%
Wartość nabycia	66 160
Wartość księgowa aktywów netto Spółki na dzień nabycia	134 963
Udział PKO BP SA w wartości godziwej aktywów netto Spółki na dzień nabycia	38 125
Wartość firmy na dzień nabycia	28 035

Dla spółki zależnej KREDOBANK SA istnieją ograniczenia zdolności do przekazywania funduszy inwestorowi w postaci dywidend. Zgodnie z decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy KREDOBANK SA z dnia 17 listopada 2005 roku wprowadzono, zgodnie z zatwierdzoną „Strategią dynamicznego rozwoju KREDOBANK SA”, moratorium na wypłatę dywidendy w okresie 2005 – 2008.

b) dotyczące Grupy Kapitałowej Bankowego Funduszu Leasingowego SA

W dniu 18 czerwca 2007 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Bankowy Leasing Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 1.300 tysięcy złotych i dzieli się na 2 600 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy. Wszystkie udziały w kapitale zakładowym objął Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółka zależna od PKO BP SA. Łączna cena za objęte udziały wyniosła 1 109 296 złotych. Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie usługi leasingu operacyjnego oraz finansowego na nieruchomości.

W dniu 2 sierpnia 2007 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Fundusz Leasingowy SA o łączną kwotę 10 milionów złotych. Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale zostały objęte przez PKO BP SA. Po zarejestrowaniu ww. emisji PKO BP SA posiada łącznie akcje stanowiące 100% kapitału zakładowego BFL SA i uprawniające do 100% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

W dniu 16 lipca 2007 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka BFL Nieruchomości Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 1 100 tysięcy złotych i dzieli się na 2 200 udziałów o wartości nominalnej 500 zł każdy. Wszystkie udziały w kapitale zakładowym objął Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółka zależna od PKO BP SA. Łączna cena za obejmowane udziały wyniosła 1 109 296 złotych. Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie usługi leasingu operacyjnego oraz finansowego nieruchomości.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku spółka Bankowy Fundusz Leasingowy SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA była objęta konsolidacją metodą pełną. Nowe spółki zależne Bankowego Funduszu Leasingowego SA w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA na dzień 31 grudnia 2007 roku ujęte były metodą pełną.

c) dotyczące Grupy Kapitałowej PKO Inwestycje Sp. z o.o.

W dniu 1 czerwca 2007 roku Peczerska Rejonowa Administracja Państwowa w Kijowie (Ukraina) zarejestrowała podwyższenie kapitału zakładowego spółki UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. z siedzibą w Kijowie dokonane poprzez zwiększenie wartości nominalnej udziału (z 10 200 UAH do 15 250 UAH). Po podwyższeniu kapitał zakładowy spółki wynosi 1 525 000 UAH (300 000 USD) i dzieli się na 100 równych udziałów. PKO Inwestycje Sp. z o.o - spółka zależna Banku – po zarejestrowaniu zmian posiada w spółce UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. 55 udziałów o łącznej

wartości nominalnej 838 750 UAH (165 000 USD), uprawniających do 55 głosów na zgromadzeniu wspólników.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA spółka UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. była objęta konsolidacją metodą pełną.

W dniu 1 października 2007 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółkę ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o., z siedzibą w Międzyzdrojach. Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 milion złotych i dzieli się na 1 000 udziałów o wartości nominalnej 1 000 złotych każdy. PKO Inwestycje Sp. z o.o. objęło 99% udziałów w nowoutworzonej spółce oraz w dniu 8 listopada 2007 roku odkupiło od drugiego udziałowca pozostały udział w spółce. Spółka została założona w celu realizacji projektu mieszkaniowego w Międzyzdrojach „Osiedle Jantar”.

W dniu 21 grudnia 2007 roku PKO Inwestycje Sp. z o.o. wniosła do spółki ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o. dopłatę do kapitału w wysokości 1 miliona złotych.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO BP SA spółka ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o. była objęta konsolidacją metodą pełną.

d) dotyczące pozostałych jednostek podporządkowanych

W dniu 10 stycznia 2007 roku Sąd Metropolitarny w Budapeszcie wydał postanowienie o wykreśleniu z rejestru spółki Sonet Hungary Kft – spółki zależnej od Inteligo Financial Services SA, potwierdzając zakończenie likwidacji tej Spółki z dniem 23 września 2006 roku, tj. z dniem uprawomocnienia się orzeczenia o zakończeniu likwidacji. Spółka została wykreślona z rejestru w dniu 11 stycznia 2007 roku.

54. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

Poniżej zaprezentowano zestawienie istotnych zmian wprowadzonych do wcześniej publikowanych danych w celu zapewnienia porównywalności

Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	2006 prezentowany poprzednio	2006 dane porównawcze	Różnica
Przychody z tytułu odsetek	5 571 159	5 594 771	23 612 ¹⁾
Koszty z tytułu odsetek	(1 762 414)	(1 762 592)	(178) ¹⁾
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2 088 600	2 296 099	207 499 ^{1), 2)}
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(366 039)	(429 847)	(63 808) ^{1), 2)}
Pozostałe przychody operacyjne	1 021 737	805 656	(216 081) ^{1), 2), 3)}
Pozostałe koszty operacyjne	(237 625)	(493 907)	(256 282) ^{1), 2), 3), 4)}
Ogólne koszty administracyjne	(4 117 178)	(3 811 940)	305 238 ⁴⁾

¹⁾ Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów Domu Maklerskiego

²⁾ Zmiana sposobu prezentacji prowizji i opłat związanych z zarządzaniem funduszami PKO TFI

³⁾ Zmiana sposobu prezentacji odpisów na inne aktywa

⁴⁾ Zmiana sposobu prezentacji kosztów związanych z rozliczaniem inwestycji

Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	31.12.2006 prezentowany poprzednio	31.12.2006 dane porównawcze	Różnica
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	392 380	998 635	606 255 ⁵⁾
Pochodne instrumenty finansowe	1 199 556	1 199 154	(402) ⁵⁾
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 360 064	11 518 705	158 641 ⁵⁾
Zobowiązania wobec innych banków	4 193 090	4 351 608	158 518 ⁵⁾
Pochodne instrumenty finansowe	1 098 863	1 097 806	(1 057) ⁵⁾
Zobowiązania wobec klientów	82 900 142	83 507 175	607 033 ⁵⁾

⁵⁾ Przeniesienie SBB ze zobowiązań pozabilansowych

55. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 8 lutego 2008 roku jednostka dominująca zawarła umowę kredytu z jednym z klientów PKO BP SA („Kredytobiorcą”). Przedmiotem umowy jest udzielenie Kredytobiorcy kredytu inwestycyjnego w wysokości do 1.230.000.000 zł, przeznaczonego na sfinansowanie części kosztów nabycia przez Kredytobiorcę aktywów finansowych. Umowa o udzielenie kredytu inwestycyjnego została zawarta na okres 10 lat. Umowa zostanie zabezpieczona m.in. w postaci zastawu rejestrowego na aktywach finansowych oraz na wierzytelnościach z rachunków bankowych Kredytobiorcy. Oprocentowanie kredytu inwestycyjnego oparte jest na stawce WIBOR 6M powiększonej o marżę Banku, płatne co 6 miesięcy.

W dniu 25 lutego 2008 roku Urszula Pałaszek złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA.

W dniu 26 lutego 2008 roku następujący członkowie Rady Nadzorczej PKO BP SA złożyli rezygnację z funkcji członka Rady Nadzorczej PKO BP SA:

- Marek Głuchowski,
- Agnieszka Winnik – Kalemba,
- Tomasz Siemiątkowski,
- Jerzy Michałowski.

Ponadto, w dniu 26 lutego 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA odwołało ze składu Rady Nadzorczej PKO BP SA Macieja Czapiewskiego. Jednocześnie Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA powołało w skład Rady Nadzorczej następujące osoby:

- Marzenę Piszczek,
- Jerzego Osiatyńskiego,
- Jana Bossaka,
- Eligiusza Jerzego Krześniaka,
- Romana Sobieckiego,
- Ryszarda Wierzbę.

Zgodnie z podjętą uchwałą ww. osoby zostały powołane z dniem 26 lutego 2008 roku do końca obecnej kadencji i na następną kadencję Rady Nadzorczej Banku.

Zgodnie z podjętą uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO BP SA Urszula Pałaszek została powołana w skład Rady Nadzorczej Banku następnej kadencji.

Decyzją Ministra skarbu Państwa z dnia 6 lutego 2008 roku:

- Pani Marzena Piszczek została wyznaczona na Przewodniczącą Rady Nadzorczej Banku,
- Pan Eligiusz Jerzy Krześniak wyznaczony został na Wiceprzewodniczącą Rady Nadzorczej Banku.

W dniu 6 marca 2008 roku wpłynęło do Banku zawiadomienie o posiedzeniu sądu w sprawie próby ugodowej z wniosku nabywcy pierwszej z transakcji sprzedaży wierzytelności opisanych w Nocie 6 sprawozdania finansowego. Wartość roszczeń nie objętych utworzoną przez Bank na dzień 31 grudnia 2007 roku rezerwą na niniejszą transakcję, wynosząca 34 630 tysięcy złotych dotyczy wierzytelności zakwestionowanych przez nabywcę po upływie terminu zgłaszania reklamacji. W ocenie Banku brak jest podstaw do uznania niniejszych roszczeń.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

08.04.2008	Rafał Juszcak	Prezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Berenika Duda - Uhryn	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Robert Działak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Mariusz Klimczak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Wojciech Kwiatkowski	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Aldona Michalak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Adam Skowroński	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Stefan Świątkowski	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

08.04.2008

Danuta Szymańska

Dyrektor Banku
(podpis)